

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 5. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Tlačni pri post. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842. Praga čisto 75.180.
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Resen opomin

V Hinjah pri Zužemberku so neznani storilci od nedelje na ponedeljek požgali evharistični križ Kristusarajaja. Vas Hinje v Suhi Krajini ni sedež kake industrije, kjer bi morda levičarsko navdahnjeni delavci sledili trenutnemu impulzu in dali duška svoji politični nejevolji ali svojemu svetovnonazornemu sidu. Vas Hinje je ravno nasprotno čisto kmetijski kraj, kakršnih je na stotine na našem Dolenjskem, in jo lahko vzamemo za primer vasi, kjer živi naše delavno in dobro ljudstvo od pradavnih dni mirno življenje, ne menec se za dogajanja v ostalem svetu.

Obžalovanja in obsodbe vredni dogodek je zgornjevo znamenje, da se v našem poudarjenju vsi nekaj goskosezen mislimi preokret, nekaj vazen proces, ki preti vpavati na teme je aunoivne strukture našega ljudstva. Ko bi bili dogodek v Hinjah osamljen primer te vrste, bi ne bilo povoda za sard, toda naša javnost je dobro znano, da so se enaki izrazi podivjanega nezadovoljstva pojavili tudi že v drugih občinah s pretežno delavskim ali pretežno kmetijskim prebivalstvom. Z ozirom na to okoliščino moramo hinjskega primera kot znamenju časa in priki posvetiti večjo pozornost.

Prav resno in iskreno smo opetovano svarili, da se naj v naše notranjepolitične borbe ne vnašajo pojmi, vzorci in gesla s svetovne politične tribune. Naravnost neodgovorno početje je, če se nasprotniki, ki mu sicer blizu ne moreš, proglašajo za prevratnega levičarja, boljševiskega zaščitnika, filokomunisti in kar je podobnih očitkov na naslov ljudi in skupin, ki s tem in takimi stremljenji nimajo ničesar opraviti. Globoko smo obžalovali, ko se je za opredelitev pri naših domačih občinskih volitvah postavljala alternativa Rim ali Moskva, kakor da svet od večine v občinah Veliki gobi in Malem Rakitovcu pričakuje pretresujočih posledic za sebe in za naš narod. Naša svarila so bila žal bob v steno. Brezvestna igra se je nadaljevala in ponekod so se že naši primitivni ljudje, ki so prišli do zaključka, da je ta alternativa resno mišljena in da se je treba proti »Rimu« postlužiti moskovske metode. Gesla, vržena lahkomišlelo med maso, upajoč dostokrat ravno tam, kjer nasprotstva, ki so v njih izražena, sploh niso obstojala.

Vnovič smo povzdignili svarilen glas, ko je nedavno izšlo novo geslo o sračjem gnezdu in ljudski fronti. Dejali smo, da je opasno označevati vse politične nasprotnike s tem skupnim imenom, ker se s tem tirajo celo tisti elementi, ki nimajo niti pojma o pomenu in značaju ljudske fronte, v nje tabor. Zdi se, da je slednje svarilo nekoliko zašlo, vendar pa smo prepričani, da bi bilo ostalo glas vpijočega v puščavi, da se niso v našem ljudstvu pokazali pojavi, ki so v polni meri potrdili našo skrb. Nepristane aluzije na Španijo so ravno tako primer skrajne politične lahkomišelnosti, ki rodi razpoloženja in mnenja, kakršna si baš iznajditelji te vrste politične agitacije najmanj morejo želeli.

Seveda, današnje seme ne bi bilo vzklilo, ako njiva ne bi bila pripravljena in obdelana že dolga leta. Nakopan smo sili že prejšnja leta razne reče pri kmetih, ko smo se neprestano borili zoper zlorabo cerkve in vere v politične namene. Kdo se ne spominja nekdanjih časov, ko je bila vsaka cerkvena prireditel, združena s političnim shodom, kjer je za duhovskim propovednikom redno nastopal lajski govornik in povezal versko svetočnost s politično harango? Kdo se ne spominja, da so se nekdanj pri nas snatralne volitve celo za primeren razlog, da se izpostavi najsvetnejše? Kdo se ne spominja izreka onega borbenega samostanika, ki je dejal: »Kdor vrže kroglico v našo skrinjico, je po posvetil Presv. Srcu Jezusovemu?« Takih primerov je bilo v prejšnjih časih na pretek.

Danes čitamo v »Slovencu« priznanje: »To prizadevanje so nekateri pomotoma smatrali za klerikalizem, dasi v svojem jedru ni bilo«. Dopusčamo: morda ne v jedru, gotovo pa v metodah in načinu postopka. Sadovi so sedaj na dlani. Kakor poprej marsikak človek ni mogel razločiti natanko, kje se je končalo versko opravilo in kje se je začel shod, tako danes zamenjava predmet svojega srca, ko ruši embleme vere. Stališče, da je vsega kriv skrivni marksistični agitator, je enostavno, toda lahkomišelnost, saj ni dvoma, da bo nekoliko krivde tudi kje drugod, sicer bi skrivni agitator ne mogel imeti takih otipljivih uspehov. Zdi se, da si gospodje, ki pišejo lepe uvodnike pod naslovom »Vsem Slovencem v premislek«, še vedno niso na jasnem, kdo se naj prvi loti premišljevanja, kdo naj prvi premeri dalekosežne posledice svojega delovanja spričo žalostnega dogodka v Hinjah, preden gremo vsi skupno lovit ominoznega skrivnega agitatorja.

Mi smo prepričani, da še ni prepozno. Dogodki v Suhi in Beli Krajini so najresnejše opozorilo vsem. Njih važnost je tem večja, ker se javljajo v čisto kmetijskih krajih. Tudi v časih najhujših političnih bojev je treba izvestnih ozirov

VELIK GOVOR DR. KAMILA KROFTE

Češkoslovaški zunanji minister o aktualnih mednarodnih problemih in zunanjepolitičnem položaju češkoslovaške

Praga, 22. oktobra. br. Razni dogodki v mednarodni politiki, zlasti pa preokret v Belgiji in neuspela prizadevanja za obnovo lokarnske pogodbe, ki naj bi zavarovala mir v Evropi, so napolnili zunanjega ministra dr. Kamila Krofte, da je danes podal v zunanjem političnem odboru poslanske zbornice obširnejši ekspozé o zunanji politiki Češkoslovaške. Pred tem se je vršil posvet voditeljev vseh političnih strank pri predsedniku dr. Benešu, na katerem so proučili celotni politični položaj in določili osnovne smernice bodočega zunanje politike Češkoslovaške republike, kakor jih je danes orisal v svojem ekspozéju zunanji minister dr. Krofta. Izvajanja dr. Krofte objavljajo vsi nocojšnji praski listi, ponovili pa so jih tudi v praskem radiju v češkoslovaškem in nemškem jeziku.

DN slej ko prej mednarodna potreba

Dr. Krofta je v uvodu naglasil, da se pri presoji mednarodnega političnega položaja, ki je dokaj napet, nihče ne sme ravnati po svojih simpatijah in antipatijah napram raznim režimom v posrednih državah, marveč je treba presojati položaj edino s stališča Češkoslovaške in njene varnosti. Ko je orisal položaj, ki je nastal po italijansko-aleksinskih vojni, se je dr. Krofta v svojih izjavah bavil z načrti za reformo Društva narodov, ki so se pojavili po neuspehu DN, v italijansko-aleksinskem konfliktu. Bilo bi nesposobno, je poudaril, zaradi teh neuspehov zlomiti palico nad ženevsko ustanovo. DN ni izgubilo na svoji raznošnosti in vrednosti in je slej ko prej mednarodna politična potreba. V razpravi, ki se je vršila na zadnjem zasedanju DN, so zlasti Eden, Delbos in Litvinov zagovarjali sistem regionalnih paktov, kakor jih Češko-slovaška in sploh Mala antanta prakticirata že celo vrsto let in ki so se izkazali kot najučinkoviteše sredstvo za uvrstitev in obrambo miru. Dr. Krofta je opozarjal zlasti na izvajanja angleškega zunanja ministra Edena o čl. 19 pakta Društva narodov in na izjavo, ki jo je v imenu Male antante podal pri tej priliki, ko je odločno zavrnil misel, da bi si moglo Društvo narodov na podlagi čl. 19. lastiti pravico do kritične teritorialne nedotakljivosti držav Male antante. Angleški zunanji minister Eden gotovo ni imel v mislih take teritorialne revizije. Iluzorno bi bilo misliti, da bi se na ta način mogli zadovoljiti vsi narodi in vse države. Če bi se zadovoljili oni, ki so sedaj nezadovoljni, bi se s tem izzvalo nezadovoljstvo na drugi strani, kar bi povzročilo novo negotovost, kar gotovo ne bi služilo interesom miru.

Češkoslovaška ne bo sledila Belgiji

V svojem nadaljnjem ekspozéju se je minister dr. Krofta bavil s pogajanjmi za sklenitev nove lokarnske pogodbe ter je priznal, da so ta pogajanja naletela na velike težave. Predkonferenca, ki jo pripravljajo zapadne evropske velesile, zanima tudi Češko-slovaško, ker obsega lokarnski pakt tudi arbitražni dogovor med Češkoslovaško in Nemčijo in garancijsko pogodbo med Češko-slovaško in Francijo. Pri pogajanjih za sklenitev nove lokarnske pogodbe morajo priti v poštev tudi jamstva za varnost v srednji in vzhodni Evropi. Pogajanja za sklenitev te pogodbe pa so prišla v docela nov položaj zaradi stališča, ki ga je v zadnjem času zavzela Belgija. Če se primerja položaj Belgije s položajem Češkoslovaške, je popolnoma jasno, da Češko-slovaška ne more slediti primeru Belgije in enostavno proglašiti svoje neutrlnosti. Položaj Češkoslovaške in sploh razmere v srednji Evropi so popolnoma drugačne kakor pa položaj Belgije.

Mala antanta solidarnnejša kakor kdajkoli

Dr. Krofta se je nato v svojem ekspozéju bavil z zadnjim zasedanjem Male antante v Bratislavi. Vsa prizadevanja, da se izzove nezapuanje in nesoglasje med državami Male antante, so se izjalovila. Popolno soglasje, ki je prišlo do izraza tudi na konferenci Male antante v Bratislavi, je znova potrjuje, da je Mala antanta še bolj strnjena v obrambi skupnih interesov kakor kdaj poprej in da je še poglabila svoje zavezništvo za primer, če bi kdorkoli kdajkoli ogražal varnost katerikoli izmed držav Male antante. Vse obveznosti v tem pogledu so bile še točneje precizirane. Tudi na gospodarskem področju se kažejo v odnosu med državami Male antante vedno večji uspehi in z največjim zaupanjem lahko gledamo na razvoj gospodarske centralne, ki je bila nedavno osnovana na pobudo češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Hodže. Države Male antante so čvrsto odločene kar najbolj izkoristiti vse svoje sile tako na gospodarskem kakor na političnem in vojaškem področju.

Avstrijsko-nemški sporazum

V svojih nadaljnjih izjavah se je dr. Krofta bavil z avstrijsko-nemškim sporazumom, ki je bil sklenjen 11. julija tega leta. V svojih izjavah je prišel do zaključka, da je bila ta pogodba sklenjena pod vplivom Nemčije in Italije. Ta pogodba bi mogla v gotovem pogledu imeti za posledice pomirjenje srednje Evrope, vsekakor pa bi bilo napaka misliti, da predstavlja

in mej. To je morala iz dogodka v rojstni vasi predsednika Katoliškega tiskovnega društva, dogodka, ki se tiče oseb, ki jim je pri srcu srčna in duhovna kultura našega naroda.

jedro nekakega bodočega bloka češkoslovaški republiki sovražno razpoloženih držav. Nasprotno smemo pričakovati, da bi mogla ta pogodba, kakor tudi italijansko-nemško zblizanje v marsikaterem pogledu olajšati gospodarsko organizacijo srednje Evrope.

Odnosaji med CSR in Nemčijo

Prehajajoč na odnose Češkoslovaške do drugih držav je dr. Krofta odločno obsodil propagando, ki skuša z raznim izmišljotinami in obrekovanji zastrupljati dobre sosedne odnose in ki meče zlasti na odnose med Češkoslovaško in Nemčijo svojo senco. Opozoril je na nevarnost take propagande, zlasti če jo trpe in ji dajejo potuho celo oni krogi, ki bi lahko tako mednarodno zastrupljanje preprečili. Tako skuša ta sovražna propaganda zlasti izkoristiti v svoje namene češkoslovaški narodno obrambni zakon, ki predstavlja v svojem bistvu zg. l. osnovne pravice vsakega naroda do svoje lastne obrambe. Druge države organizirajo svojo obrambo z raznimi tajnimi ukrepi. Češkoslovaška pa je bila možata dovolj, da je tudi to važno vprašanje uredila docela javno s sklepom parlamenta. Ta propaganda žal vpliva tudi na odnose med Češkoslovaško in Nemčijo, ki bi bili lahko ne samo popolnoma korektni, marveč tudi prijateljsko-sosedni, kakor prihajajo do izraza v raznih gospodarskih odgovorih.

... ter ostalimi državami

Govoreč o odnosih do drugih držav, je dr. Krofta poudaril, da je razmerje med Češkoslovaško in Avstrijo postalo prijateljsko. Tudi v odnosu s Madžarsko v zadnjem času ni bilo nikakih motenj, odnosi do Poljske pa so se v zadnjem času nekoliko zboljšali. Tudi razmerje med Češkoslovaško in Italijo ter sploh Italijo in državami Male antante se razvija na zadovoljiv način. S Turčijo, Grčijo, Bolgarijo in državami baltškega bloka je prišlo v Ženevi že ponovno do tesnega sodelovanja. Glede Španije je ostala Češkoslovaška strogo nevtrlna.

Osnovne smernice čl. zunanje politike

Ob zaključku je dr. Krofta analiziral osnovne smernice češkoslovaške zunanje politike in naglasil, da se ni zgodilo ničesar, kar bi kazalo, da dosedanja češkoslovaška zunanja politika ne bi bila pravilna. Zunanja politika ne sme biti okosteljena in ne sme iti slepo mimo izprememb in stalnega razvoja v življenju narodov in držav, toda na drugi strani tudi ne sme biti kakor plepalojča zastava, ki se ravna po vsakem vetriču. Zunanja politika mora zasledovati več ali manj stalne smernice in slediti na načelih, ki morajo biti v skladu z interesi lastne države in lastnega naroda. Češkoslovaška ni nikoli tajila raznih slabosti in nepečnosti Društva narodov in je vedno

stremela za tem, da svojo lastno varnost okrepi s celo vrsto pogodb in obrambnih zvez. Po novi oborožitvi Nemčije je Češkoslovaška sklenila pakt z Rusijo in izpolnila svoje pogodbe z državami Male antante za primer, da bi jih kdorkoli napadel.

Na koncu je dr. Krofta odločno zavrnil trditve, da bi bila Češkoslovaška zgoll orodje kake druge države. Naša država, je naglasil, je vedno vodila češkoslovaško politiko in nobene druge. Češkoslovaška ni bila nikdar in nikdar ne bo instrument kake druge države, ker je premo na in preponosna. Prav tako je popolnoma napačno, če kdo misli, da se je položaj Češkoslovaške zaradi zadnjih dogodkov v mednarodni politiki kakorkoli poslabšal. Nam se ni treba bati za bodočnost naše države in našega naroda!

Izvajanja zunanje politike so bila v vseh političnih krogih sprejeta z velikim odobravanjem ter so razblijala vse bojzljivosti, ki so se zadnje čase pojavljale v nekaterih krogih.

Debata se bo pričela 29. oktobra

Zunanji odbor poslanske zbornice je sklenil, da se bo pričela debata o ekspozéju ministra dr. Krofte na prihodnji seji, ki bo sklicana pisмено. Enak sklep je sprejel tudi zunanje-politični odbor senata.

Ker je predsednik republike zaključil splošnozasedanje obeh zbornic ter sklical jesejsko zasedanje za 29. oktobra, se bo torej pričela zunanje-politična debata v zbornici in senatu šele tedaj. Predsednik obeh zbornic bosta odprla jesejsko zasedanje z manifestacijo za Rumunijo in Malo antanto ob priliki poseta rumunskega kralja Karola.

Degrelle postopa po navodilih Berlina

Tajni poset vodje belgijskih fašistov v Berlinu — Ozadje sporazuma med reksisti in flamskimi nacionalisti

Pariz, 22. oktobra. b. Tukašnje čns p. je, pa tudi politični krogi, posvečajo več pozornost novim nakanam belgijskega fašista Degrelle, voditelja katoliških reksistov. Krščansko-demokratski poslanec Boudart je na nekem zborovanju izjavil med drugim, da ni nobena tajnost več, da se je Degrelle dne 27. septembra mudil v Berlinu, kjer so ga ob 10. zjutraj videli v Hedwigstrasse, odkoder se je napotil proti Wilhelmstrasse, kjer je sedež nemškega zunanje ministarstva. Nedvomno je bil nekaj dni nato sledeči Degrellov sporazum s flamskimi nacionalisti v neposredni zvezi s tem njegovim berlinskim obiskom.

Zanimivo je, da Degrelle sam svojega berlinskega obiska ne taji, taji pa, da bi ga bil izbral za posvete z nemškimi mero-dajnimi krogi. Vendar je značilno, da se je boj med njim in belgijsko vlado začel takoj po njegovem povratku iz Nemčije. Sedaj se je ta boj že v taki meri zaostril, da Degrelle javno grozi, da bo vlado nesilno strmoglavil, in sicer na ta način, da bo

po vzgledu fašističnega pohoda na Rim že to nedeljo pripravil vsej Belgiji presenečenje s pohodom svojih pristavev na Bruselj. Seveda pa tudi vladne stranke ne drže rok križem in so na vsako eventualnost že sedaj pripravljene.

Vlada prepovedala zborovanje reksistov

Bruselj, 22. okt. bra. b. Za nedeljo je napovedal Degrelle pohod 200.000 reksistov v Bruselj, ki so deloma vojaško organizirani in tudi oboroženi. Za isti dan je napovedan tudi kongres belgijske socialistične stranke. Da ne bi prišlo do spopada med obema taboroma, je vlada snoči na izredni seji sklenila prepovedati zborovanje reksistov. Prepoved je bila danes uradno objavljena. Ohenem je policija dobila vsa potrebna navodila za vzdrževanje reda in miru. V pripravljenosti pa je tudi vojaštvo. Degrelle je danes izjavil novinarjem, da kljub prepovedi vlade ne bo opustil svojega pohoda na Bruselj.

Ofenziva proti Madridu od štirih strani

Uporniki so pričeli včeraj ofenzivo z vsemi razpoložljivimi sredstvi splošno ofenzivo proti Madridu

Lizbona, 22. oktobra. b. Davi je bilo izdano povelje za splošno ofenzivo vseh uporniških oddelkov na vseh frontah pred Madridom. Ob 1. popoldne so pričeli uporniki s splošnim naskokom od juga, jugozapada, zapada in severozapada. V boji so spravili vse svoje sile. Istočasno pa so letala poletela nad fronto in že s samo navzočnostjo porazno vplivala na vladne čete. Vlada letala sploh niso nastopila. Trenutno je glavni napad naperjen proti Naval Carneri, ki je že popolnoma obkrojen o uporniki, vendar pa se tu vladne čete še najbolj hrabro upirajo.

Padec Naval Carnera

Pariz, 22. oktobra. w. Po vesteh agencijske »Radio« se potrjuje v glavnem stannu upornikov v Valladolidu zavzetje Naval Carnera, 25 km južno-zapadno od Madrida.

Na jugu so vladne milice po izjavljenju svojih napadov na Illescas zasedle utrjene postojanke 22 km od glavnega mesta. Tudi na črto, ki se raztega od obronkov Menaraja za nacionalistične čete.

Saint Jean de Luz, 22. oktobra. A.A. Ko so uporniške čete zavzele Naval Carnero, so vsekale novo vrzel na skrajni obrambni črti okoli Madrida. Vladne čete se umikajo na črto, ki se raztega od obronkov Menaraja čez Villo Vidizo, do Odon Alcala, kjer se vrše srđiti boji.

Ponesrečen napad miličnikov na Illescas

Lizbona, 22. oktobra. b. Danes so vladne čete izvedle nov napad na Illescas, ki pa se je ponesrečil. Vladne čete so zašle med tri ognje in so se po trirurnem boju morale umakniti. Prav tako se je ponesrečil vladni napad na Naval del Rev. Vladne čete, sestavljene iz civilne garde,

milice in policije, so sicer najprej uspešno prodrale, toda že po nekaj urah se je upornikom s pomočjo rezervnih čet, ki so hitro prišle na pomoč, posrečilo ustavi njihovo prodiranje in jih nato potisniti, da leč nazaj na prvotne postojanke. Vladne čete so pri tem izgubile okoli 300 mož. Umik je bil neizogiben, ker miličniki niso imeli artiljerije, dočim so jih uporniki napadli s hudim artiljerijskim ognjem.

Pred padcem Escoriala

Pariz, 22. oktobra. b. Glavni uporniški stan v Burgosu poroča, da so se vladne čete umaknile s svojih postojank o oli El Escoriala, zapadno od Madrida. Padec tega slavnega gradu španskih kraljev se pričakuje vsak hip.

Pohod proti Gijonu

Burgos, 22. oktobra. b. Uporniki so zasedli mnoge važne strateške postojanke okoli asturskega glavnega mesta Ovieda in se pripravljajo sedaj na nadaljnji pohod proti luki Gijon. V teku štiriurne protiletalske bitke so bila sestreljena štiri vladna letala.

Prieto živ

Pariz, 22. oktobra. b. Tukašnje špansko poslaništvo demantira vest o ustrelitvi Prieta, kakor so poročali nekateri tuji listi.

Ustrelitev talcev v Cartageni

London, 22. oktobra. b. Iz Cartagene so prišla poročila, da so anarhisti pobili vse talce, ki so bili v mestnih zaporih, in sicer kot odgovor na nedavno bombardiranje mesta po upornikih. Uporniki so namreč v terek izvedli pet uspešnih letalskih na-

padov na mesto, pri čemer je šest letal zmetalo nad mesto nad 30 bomb. V teh ustrelitvah talcev vidijo v Londonu ponoven dokaz, kako potrebna je bila pobuda angleške vlade za izmenjavo talcev.

Sestanek odbora za nevtrlnost

London, 22. oktobra. w. Odbor za kontrolo nevmesavanja v španske zadeve se bo sestel jutri ob 16. da razpravlja o odgovoru Nemčije, ki je dvignila protibotbože proti sovjetski vladi.

Rusija bo izstopila iz odbora za nevtrlnost

London, 22. oktobra. o. Po informacijah iz Moskve pričakujejo, da bo zastopnik Rusije jutri na seji nevtralnega odbora v Londonu podal izjavo o izstopu Rusije iz odbora. Ruska vlada je to sklenila že povsem definitivno. Glede na to pričakujejo sedaj londonski diplomatski krogi, da se bo Rusija takoj in odkrito postavila na stran madridske vlade in podprla zlasti ustanovitve posebne katalonske države s sedežem v Barceloni.

Göring postane državni kancelar?

Berlin, 22. oktobra. p. Se pred imenovanjem Göringa za pooblaščenega voditelja narodno-socialistične stranke, so bile v nemških političnih krogih razširjene vesti, da bo prišlo do važnih izprememb na vseh vodilnih mestih. Po teh vesteh bi imel Göring postati nemški kancelar in bi Hitler obdržal samo položaj predsednika republike. Pooblastila, ki jih je sedaj dobil Göring, so napravila te verzije dokaj verjetne. Nemški listi sami o tem sicer ničesar ne pišejo, pač pa ponatiskujejo vse informacije inozemskega tiska, pri čemer naglašajo, da je Göring danes najmočnejši mož Nemčije. Vsekakor je položaj tak, da ima danes Göring v svojih rokah večjo moč, kakor jo je imel kdajkoli kak nemški kancelar. Göring uživa v nemškem narodu veliko priljubljenost in je dovolj energičen, da bo mogel izvesti nameravano stritelko.

Potemkin naslednik Litvinova?

Pariz, 22. oktobra. o. Iz Moskve prihajajo vesti, da bo Litvinov v najbližnjih dneh odstopil. Njegov mesto naj bi prevzel sedanji ruski poslanik v Parizu Potemkin.

Pred novo gospedarsko konjunkturo

London, 22. oktobra. o. Ravnateljstvo zavođa »Bank of England« je izdalo po svoji večerajšnji konferenci omunike, v katerem napoveduje že v doglednem času dobo splošne gospodarske prosperitete, kakršne ne pričakujejo niti največji optimisti.

Laburisti za sklicanje II. internacionale

London, 22. oktobra. b. Izvršni nacionalni svet laburistične stranke je danes sklenil, da bo nujno zahteval takojšnjo sklicanje socialistične (druge) internacionale v Parizu, da bi se tako čimprej doseglo enotno stališče vseh delavskih organizacij in strank glede nevmesavanja v španske zadeve.

Kriza bolgarske vlade

Ostavka prometnega in prosvetnega ministra, pristašev Cankova

Sofija, 22. oktobra. A. A. Danes ob 13. sta prometni minister Kožuharov in prosvetni minister Dimitrij Mihajkov podala predsedniku vlade Georgiju Kjuisevanovu pisemno ostavko. Malo poprej je bil pri kralju Borisu v avdienci bivši ministrski predsednik Aleksander Cankov. Avdienca je trajala od 10. do 12. Pravi, da je kralj Boris zahteval od ankova, naj njegova pristaša Todor Kožuharov in Dimitrij Mihajkov ne odstopita, da ne bi prišlo do krize vlade, njegovo prizadevanje pa je ostalo brez uspeha.

Odstopivša ministra utemeljujejo ostavko s tem, da je vlada obljubila, da bo izdelala še ta mesec volilni zakon; ker pa tega ne more storiti, sta kot zastopnika nacionalnega in socialnega gibanja v vladi Kjuisevanova sšlenila odstopiti, da ne bi njuno gibanje še dalje nosilo odgovor-

nosti za upravo države.

Ob 15. je predsednik vlade Kjuisevanov predložil kralju Borisu ostavko obeh ministrov. Kralj je ostavko vzel na znanje. Kjuisevanov je ostal pri kralju Borisu do 17. Ob 17.30 je Kjuisevanov sprejel v zunanjem ministrstvu profesorja Georgija Genova, enega izmed prvakov bivše radikalne stranke, nato pa več članov svoje vlade.

Mislilo, da odstop ministrov Kožuharova in Mihajkova ne bo imel za posledico odstopa vse vlade, temveč bosta njuni mesti zasedeni z drugima osebnostima. Kot kandidata za prometnega ministra imenujejo železniškega ravnatelja polkovnika Koleva, za prosvetnega ministra pa prof. Georgija Genova, bivšega ministra Hristova Statova in prof. Petka Stojanova.

Kongres francoske radikalne stranke

Ob udeležbi 1.500 delegatov je predsednik stranke Daladier priporočal nadaljnje sodelovanje v ljudski fronti

Pariz, 22. oktobra. w. Kongres radikalno-socialistične stranke, ki so ga politični krogi pričakovali z veliko napetostjo, se je danes pričel v Biarritzu ob navzočnosti 1500 delegatov. V splošnem ne računajo z izstopom stranke iz ljudske fronte, na drugi strani pa ni nobenega dvoma, da strankin kongres ne bo okrepil že zelo omajanih odnosov med radikalno-socialistično stranko in ostalimi strankami ljudske fronte. Dočim so bile dopoldne opravljene formalnosti, je imel popoldne predsednik radikalno-socialistične stranke vojni minister Daladier govor, v katerem je opozarjal na to, da se zunaj francoskih meji nadaljuje čedalje huje tekmovalstvo v oboroževanju in spet lega na zemljo smrtna senca nacionalnih antagonizmov. Omenil je dogodek, ki so se pripetili na Francoskem zadnje mesce, to je socialne reforme, devalvacijo itd. Dalje se je spomnil, da je radikalna stranka lani soglasno sprejela sklep o sodelovanju z vsemi narodnimi silami, da zapetijo zvezo srednjega stanu s francoskim delavstvom in kmetiskim prebivalstvom.

Nato je govoril Daladier o reformah ljudske fronte in dejal, da je stranka ča-

stno izpolnila svoje obveznosti. Kongres bo moral povedati, ali naj se mandat, ki ga imajo njegovi zastopniki v vladi, podaljša ali pa ukine. Ugotavlja, da je velika večina radikalne stranke odobrila socialne reforme, ki jih je vlada predlagala in parlament sprejel. Zmaga ljudske fronte so večkrat zelo navdušile delavstvo, zaradi česar so se ponekod dogajale žalostne stvari. Agenti provokatorji so igrali pri delavskih spopadih žalostno vlogo. Radikali so že od junija meseca in pozneje poudarjali, da je treba zaščititi individualno svobodo, republikanski sistem, suverenost zakonov in zasebno lastnino. Kar se preteklosti tiče, se torej stranki ni treba opravičevati. Ker se pa pred javnostjo postavlja vprašanje možnosti razpisa večine, naj povem, da se je velika večina radikalnih zvez izrekla za ohranitev ljudske fronte. Ljudska fronta mora uspeti, drugače niti razpust parlamenta niti nove volitve ne bi mogle odpraviti strašne nevarnosti, ki bi nato nastala.

Ob sklepu svojega govora je Daladier poudaril, da je prepričan, da bo kongres bolj kakor kdajkoli kateri potrdil enotnost radikalne stranke.

Tatarescu v Beogradu

Beograd, 22. oktobra. A. A. Predsednik rumunske vlade Tatarescu, ki je nekaj dni prebil na dopustu na Dunavu, je bil en dan v Beogradu. Njegov obisk je bil strogo zasebne narave in je njegovo bivanje v Beogradu poteklo v najstrožjem incognito.

Čsl. odlikovanje

dr. Letice in dr. Spaha

Beograd, 22. oktobra. A. A. Danes je češkoslovaški poslanik dr. Girsar izročil finančnemu ministru dr. Letici ter prometnemu ministru dr. Spahu lento Belega leva, 1. stopnje s katero ju je odlikoval predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš.

Trgovinska pogajanja z Madžarsko odgojena

Beograd, 22. oktobra. p. V torek bi se imela v Beogradu pričeti pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe z Madžarsko. Ker priprave še niso bile končane, so bila pogajanja po obojestranskem pristanku odgojena do druge polovice novembra. Madžarska delegacija, ki je že prispela v Beograd, se je zaradi tega vrnila v Budimpešto.

Imenovanja na ljubljanski univerzi

Beograd, 22. oktobra. A. A. Imenovani so: na univerzi kralja Aleksandra v Ljubljani: na filozofski fakulteti: za izrednega profesorja v 4. skupini I. stopnje dr. Franc Bradač, docent v 4. skupini 2. stopnje; na tehniški fakulteti: za izredna profesorja v 4. skupini I. stopnje dr. inž. Janko Kavčič in dr. inž. Milan Fakin, docenta 5. skupine; za docenta v 7. skupini pa dr. inž. Viktor Kersnič, asistent v 8. skupini; za docenta v 5. skupini dr. Ladislav Klinc in dr. Stjepan Horvatić, docenta v 6. skupini; za docenta v 6. skupini dr. Klement Rihard, docent v 7. skupini; za tajnika bogoslovne in medicinske fakultete v 6. skupini Fran Albrecht, tajnik v 7. skupini; za knjižničarja pravne fakultete v 7. skupini Jože Medvešek, knjižničar v 8. skupini za tajnika pravne fakultete v 7. skupini dr. Karlo Sketelj, tajnik v 8. skupini.

Disciplinsko sodišče pri Stolu sedmorice

Beograd, 22. oktobra. p. Z odlokom ministra pravde so imenovani v disciplinsko sodišče pri Stolu sedmorice v Zagrebu: za predsednika predsednik Stola sedmorice dr. Milan Kugler, za njegovega namestnika dr. Pavle Marčec, za člane Rafael Rosandić, Peter Matašić in dr. Josip Hren, za namestnika dr. Alojz Vragović, vsi sodniki Stola sedmorice.

Iz prometne službe

Beograd, 22. oktobra. p. Za višjega kontrolorja v kurlinici v Ljubljani je imenovan Ivan Ahacić, doslej pri strojnem oddelku, za kontrolorja pri računovodstvu ljubljanske železniške direkcije pa Vladimir Vavpotić, doslej pri subotški železniški direkciji.

Beležke

Razveljavljena razrešitev konjiškega župana

Banska uprava je meseca marca z utemeljitvijo nerednega izvrševanja občinskih poslov razrešila župana trške občine Konjiškega. Razrešila je tudi člana uprave G. Goričarja z utemeljitvijo, da kot banovinski zdravnik ne more biti član občinske uprave; zato ga je razrešila tudi kot občinskega odbornika.

Na pritožbo, ki jo je občinski odbor vložil po odločbi dr. Sbrizaju, je upravno sodišče v Celju razveljavilo odlok banske uprave glede razrešitve župana Križniča in blagajnika Vrhovška, glede dr. Goričarja pa je izreklo, da kot banovinski namestnik sicer ne more biti član občinske uprave, da pa ostane član občinskega odbora.

Razpis občinskih volitev

»Službeni list« banske uprave prinaša v zadnji številki banov odlok, s katerim se za občino Sedlarjevo in Podčetrtak v šmarnem srezu razpisujejo občinske volitve za nedeljo, dne 22. novembra t. l.

Politične kombinacije

Beograjski listi so polni ugibanj, kaj bo sedaj storil g. Nikola Uzunović. Ta je, kakor znano, podal demisijo na svoj položaj častnega predsednika JNS in ob enem odločil tudi svoje mesto v strankinem glavnem odboru. Iz stranke same pa še ni izstopil. Beograjski listi mislijo, da bo prej ali slej storil tudi to. Zaenkrat se njih ugibanja strinjajo le v tem, da se bodo gg. Nikola Uzunović, dr. Milan Srškić in Božidar Maksimović zopet tesneje strnili in se sporazumeli na skupno akcijo.

Kakšna naj bi bila ta akcija, o tem grede ugibanja zelo vsakebi. Eni so mnenja, da bodo trije politiki skušali zbrati čim večji krog svojih pristašev v JNS in se uveljaviti v okviru stranke same. Po drugih verzijah pa bi se radi vrnili v staroradikalno skupino, ker so vsi trije spadali med voditelje bivše radikalne stranke. Baje so za svoj povratak že pridobili nekatere staroradikalne prvake, močno pa se upirajo drugi, med njimi Aca Stanojević, ki navajajo kot vzrok za svoje odklonilo stališče dejstvo, da so gg. Uzunović, Srškić in Maksimović od vsega početka bili nosilci šestojanuarskega režima.

Bombardiranje po hrvatskih tednikih

V našem listu smo že zabeležili, da je v Zagrebu začel izhajati tednik »Hrvatska istina«, katerega glavni urednik je dr. Hanžeković, ki je bil nekaj časa urednik dr. Mačkovega »Hrvatskega dnevnika«, pa se je sprl z redakcijo in začel izdajati svoj list. V listu se je priznaval za neomajnega pristaša dr. Mačka in njegove politike, pri tem pa je ostro napadel ljudi iz njegove okolice in zlasti one, od »Hrvatskega dnevnika«. Očitaj jim je koristništvo, nesposobnost, neiskrenost itd.

Sedaj nam poročajo iz Zagreba, da je tam večer izšel zopet nov politični tednik z imenom »Hrvatski bozdovani«. Kot izdajatelj in urednik je podpisan neki Ljubidrag Springer. Takoj v uvodnem članku prve številke list srdito napada dr. Hanžekovića in njegovo »Hrvatsko istino«. Iz tega sklepajo v zagrebških novinarskih krogih, da direktno ali indirektno podpirajo novi list ljudje okrog »Hrvatskega dnevnika«, ali pa vsaj, da bi si izdajatelj novega lista rad pridobil njihovo učinkovito protekcijo. Kako je res s stvarjo, se bo kmalu pokazalo, zaenkrat pa imajo v zagrebških kavarnah mnogo gradiva za debate.

Precejšnjo pozornost je vzbudil s svojo zadnjo številko tudi tednik »Hrvatski Zagorac«, ki velja za mačkovo glasilo, ki pa je precej ostro napadel dr. Mačka, češ, da ni v skladu z njegovo hrvatsko politiko dejstvo, da se je udeležil nedeljske komemoracije za Svetozarjem Pribevićem.

Dr. Maček o obisku Miše Trifunovića

Kakor smo že poročali se je mudil v Zagrebu staroradikalni prvak g. Miša Trifunović, ki je govoril z raznimi zagrebškimi politikami in je bil na daljšem obisku tudi pri dr. Mačku. Zaradi tega so novinarji, prosili dr. Mačka, naj jim da kakšno izjavo o politični situaciji. Dr. Maček je njihovo željo odklonil, češ da ni prav ničesar novega in da zato nima kaj izjavljati. Odnosaji do srbske opozicije so ostali enako korektni, kakor so bili, a to je tudi vse.

Na vprašanje, ali Miša Trifunović ni prišel v Zagreb ničesar novega, je dr. Maček kratko odgovoril: »Prav ničesar.« Nato je ponovil, da nima ničesar izjaviti, in pristal: »Iz nikaj ni ja nemrem nekaj napraviti.«

Dr. Baričević in Hodžera

Zagrebški in beograjski listi beležijo vesti, da se vrše med dr. Baričevićem in Svetislavom Hodžero pogajanja o vstopu onih desetih poslancev, ki so v narodni skupščini osnovali Baričevićev klub, v Hodžerovo narodno stranko. Pogajanja baje zelo uspešno napredujejo, ker med obema skupinama ni nikakih načelnih in tudi ne velikih taktičnih razlik.

Afera avstrijskega škofa

»Prager Presse« poroča z Dunaja, da je vzbudil tam veliko senzacijo članek, ki ga je napisal avstrijski škof Vudal, rektor avstrijskega zavoda Anima v Rimu. Škof Hudal je bil že pred meseci predmet srditih napadov v Avstriji, ker se je že mnogo pred sporazumom med Dunajem in Berlinom energično zavzel za sodelovanje Avstrije z Nemčijo. V svojem novem članku razpravlja o posledicah sklenjenega sporazuma in zopet zagovarja čim tesnejšo zvezo z Nemčijo. Članek je vzbudil v dunajskih režimskih krogih veliko ogorčenje. Naknadno pa je »Reichspost« prinesla izjavo, da je bil članek škofa Hudala objavljen v okrnjeni obliki; baje je bilo črtanih preko 100 vrst, v katerih je škof zavrnil razne zmotne nauke hitlerizma in obsodil nemško politiko napram katoliški cerkvi.

Senat in narodna skupščina se jutri zopet sestaneta

Beograd, 22. oktobra. p. Predsednik Narodne skupščine g. Čirić je danes sklical prihodnjo sejo Narodne skupščine za soto 24. t. m. ob 9. uri dopoldne. Na seji bo prečitan ukaz o otvoritvi rednega zasedanja, nakar se bo še istega dne vršila druga seja, na kateri bodo izvoljeni stalni skupščinski odbori: finančni, imunitetni, administrativni, verifikacijski ter odbor za prošnje in pritožbe.

Za soboto dopoldne ob 11. je sklicana tudi seja senata z enakim dnevnim redom. Tudi senat bo imel v soboto še drugo sejo, da bo izvolil svoje stalne odbore.

Po dosedanjih dispozicijah kaže, da bodo pri volitvah skupščinskih odborov nastopili vsi klubi z lastnimi kandidaturami. Ker je za lastno kandidaturo potrebno najmanj 10 predlagateljev bodo mogli postaviti svoje kandidature samo poslanski klubi JJK, JNS, radikalni klub in delovni klub. Ostali klubi bodo oddali prazne liste ali pa se bodo pridružili kakemu drugemu klubu.

Poslanski klub JNS

Beograd, 22. oktobra. p. Za petek popoldne ob 5. je sklicana seja poslanskega

kluba JNS. Na seji bodo določili kandidature za stalne skupščinske odbore.

Avdiencia novih predsedstev obeh zbornic

Beograd, 22. oktobra. p. Kraljevi namestniki bodo v petek dopoldne ob 11. sprejeli v avdienco predsedstvo senata, istega dne popoldne ob 17. pa predsedstvo narodne skupščine.

Interpelacije o slovenskih zadevah

Beograd, 22. oktobra. p. Narodni poslanci Rajko Turk, Rudolf Plešković in tovariši so vložili v narodni skupščini interpelacije

v zadevi izplačevanja plač državnim nameščencem in pokojnim državnim upokojencem v dravski banovini. Senator dr. Albert Kramer in tovariši so v senatu vložili interpelacije zaradi nastopanja nekaterih sreskih načelnikov v dravski banovini.

Ustavne in zakonske določbe o svobodi mišljenja

Svoboda mišljenja je v vseh kulturnih državah ustavno zajamčena. Spada v vrsto osnovnih državljanskih pravic ter tvori temelj demokracije. Omejitve te svobode so mogoče le v primerih, katere določa zakon, ki se mora tankovestno tolmačiti. Tudi jugoslovenska ustava določa svobodo mišljenja ter dopušča omejitve v tem pogledu le, ako gre za kazniva dejanja in zlorabe, ki ogrožajo državo in javni red. Člen 12. ustave pravi: Vsakdo sme izražati v mejah zakona svoje mnenje z besedo, živo ali pisano, s slikami in drugimi prikladnimi sredstvi. V zadnjih časih smo skoro povsem pozabili, da obstoja taka ustavna določba. Zato je dobro, če se je spomnimo in opomnimo nanjo vse, ki o tem odločajo. Nam bo lažje, če smo to storili, da izrpnemo tudi poslednje, po zakonu dopustno sredstvo ter opozorimo tudi vsa naša javnost na to osnovno določbo naše ustave.

Duh naše ustave je glede državljanjskih svoboščin povsem v skladu z načeli zapadne demokracije ter ne dopušča zlorabe duhovne oblasti v politične namene. Člen 11 pravi med drugim: »Svoje duhovne oblasti ne smejo verski predstavniki pri bogoslužju ali s sestavki verskega značaja ali drugače pri izvrševanju svoje službene dolžnosti uporabljati v strankarske namene.« Prav tako ni nikomur dovoljeno, vršiti v molitvenih ali ob verskih shodih in manifestacijah v obče kakršnokoli politično agitacijo. Ako je ta ustavna odredba ustanovljena, velja zlasti za slučaj volitev glede katerega akta zakoni predvidevajo se posebno zaščito svobode prepričanja in odreajo kaznovanje, ako bi kdo hotel to svobodo kršiti ali omejevati.

Z ozirom na znani poziv naj povodom občinskih volitev govori »trda slovenska pest«, opozarjamo na § 72 zakona o volitvah narodnih poslancev, ki velja smiselno tudi za občinske volitve in se glasi: »Oni, ki z nasiljem ali pretnjami odvrne enega ali več državljanov, da ne uporabijo svoje volilne pravice, se kaznuje z zaporom od enega meseca do dveh let.« Dalje pravi § 73: »Kdor da ali obeta volicu dario ali mu ponudi ali obeta mesto v javni ali zasebni službi, da ga zave, da podpiše kandidatno listo ali je ne podpiše, ali da že dani podpis nanjo prekliče, ali da za izvestno

kandidatno listo glasuje ali ne glasuje, se kaznuje z zaporom do 1 leta in v denarju od 30 do 500 Din. Prav tako se kaznuje volilec, ki sprejme dario ali pa si ga da obljubiti.« Občinski zakon določa v § 42: Volilni odbor ne sme nikomur zabraniti, da glasuje kdor je vpisan v volilni imenik. Dalje pa pravi § 43: »Nobeno oblastvo ne sme nobeno oblastvo pozivati volilcev kadodgovor zaradi glasu, ki ga je oddal pri volitvah.« Kazni za kazniva dejanja po občinskem zakonu so glasom § 52 iste, kakor jih odreja zakonski predpisi o volitvah narodnih poslancev.

Da se prepreči vplivanje oblastev na volilce, določa § 29 zakona o občinah: »V poslednjih 5 dneh pred rednimi volitvami ne sme noben oblastvo pozivati volilcev kakorkoli skupaj n. pr. na skupno dele ali roboto (kuluk) ali v vojaške namene ali na večje, razen ob nujni potrebi. Prav take ne sme pozivati niti poedinih volilcev, razen ob neodložni potrebi ali ob izsledovanju zločinov ali prestopkov kakršnekoli vrste. Če so bili volilci poprej pozvani in zbrani, so morajo razpustiti tri dni pred volitvami.«

Vsi morebitni primeri kaznivih dejanj, navedenih v omenjenih zakonskih predpisih, se lahko naznanijo pristojnemu državnemu tožilstvu.

Posebno važni so tudi predpisi čl. 118 zakona o notranji upravi, katere je ob prevzemu poslov minister g. dr. Korošec s posebno okrožnico energično predložil vsem politično upravnim organom. Ta člen glasi: »Politično upravnim uslužbencem je prepovedano kakorkoli izražati strankarsko pripadnost ter v kakršnikoli obliki strankarski delovati in se uveljavljati. Tako se prepoveduje uporabljati oblast in položaj v strankarske namene, kakor tudi vplivati na podrejene državne in samoupravne uslužbence in na državljane v obče; nadalje se aktivno strankarsko izražati v kakršnikoli obliki, potem iz strankarskega razlogov pristranski postopati v službenem poslu in v službenih razmerjih proti podrejenim državnim in samoupravnim uslužbencem, kakor tudi proti državljanom v obče; polprati javne in tajne akcije katerekoli politične stranke ali posredna v službi na izven nje.«

Dvanajsti dan kerestinskega procesa

Zagreb, 22. oktobra. o. Razprava zaradi kerestinskih dogodkov se je danes nadaljevala že 12. dan. Še vedno se zaslišujejo prič. Najvažnejše izpovedi je danes podal sreski pristav Jura Polić iz Samobora, ki se je bil skupno s poslanecem Tomasićem pripeljal v Kerestinec, da bi pomiril razbesnelo množico. Ršeski načelnik mu je onega dne okrog 17. ure naročil, naj se odpelje v Kerestinec in poskusi ljudi spraviti stran od Mihalovičevega gradu. Rekel mu je še, da je bolje, ako ne jemlje s seboj orožnikov, ker bi se ljudje potem le še bolj razburili. Sreski načelnik je zvedel za kmečko pobuno že eno uro prej; zakaj ni prej izdal naloga, naj gre Polić ljudi miriti, pri čem ni znan.

Ko so prišli v Kerestinec, je bil pokol že izvršen. Posrečilo se jim je posredovati le še v prilog ge. Agate Antičeve, hčerke ba-

na Mihalovića, in v prilog težko ranjenega Gogića, ki je Polić videl, da ne more ničesar storiti, se je odpeljal z avtom po tri orožnike v bližnji Rakov potok. Orožniki niso o dogodkih še ničesar vedeli, čeprav so pri njih sodelovali tudi kmetje iz njihove vasi. Nato se je Polić vrnil v Samobor in poročal sreskemu načelniku, ki je potem, tik pred 18. uro, obvestil bansko upravo v Zagrebu. Iz Zagreba je res prišlo 60 orožnikov z avtomobili, toda ljudje so se meč tem po večini že razšli. Izmed obtožencev je Polić videl v množici le Lenarta in Maksa Klemenčiča, glede drugih je danes izjavil, da ni videl nikogar.

Od ostalih današnjih prič ni nobena izpovedala ničesar bistveno važnega. Kakor vse kaže, bo trajalo zasliševanje prič še ves prihodnji teden, tako da bo razprava končana šele okrog 10. novembra.

Beck pojde v London

London, 22. oktobra. w. Zunanje ministrstvo potrjuje, da je poljski zunanji minister Beck sprejel vabilo, naj pride 8. novembra kot gost angleške vlade v London, kjer bo ostal do 12. novembra. Kakor znano, je angleški zunanji minister Eden l. 1935 posestil Varšavo.

Prednjeazijski pakt pred sklenitvijo

Ankara, 22. oktobra. b. Tu se je mudil vojni minister Afganistana, ki je porabil svoje bivanje v turski preslonici za razgovore s turskim zunanjim ministrom in predsednikom turške republike. V diplomatskih krogih domnevajo, da so bili ti razgovori v neposredni zvezi s sklenitvijo znanega prednjeazijskega pakta, ki naj bi ga podpisale naslednje države: Turčija, Irak, Iran in Afganistan. Pobudo za sklenitev tega pakta, ki naj bi tvoril nekakšno spopolnitev balkanskega pakta, je dala Turčija, v ozadju pa je morda tudi

Rusija. Afganistanski vojni minister se je namreč ustavil v Ankari, da se pomeni o podrobnostih podpisa tega pakta, na svojem povratku iz Moskve.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Jasno v vsej državi, nova pooblašitev v Severnoazijskih kraljih. V zadnjih 24. urah je deževalo v večji vzhodni polovici. Temperatura je nekoliko padla. Minimalna temperatura Ljubljana -2, maksimalna Demir Kapja 22 stopinj.

Zemunska vremenska napoved za danes: Stalno in vedro, a precej hladno vreme.

Dunajska vremenska napoved za danes: Izpremenljivo, v prostih legah precej vetrovno, zapadno vreme, opoldanske temperature nad 10 stopinj.

Dokaz iskrenega čustvovanja je bil včerajšnji pogreb malega junaka iz Drage

Ljubljana, 22. oktobra.

Danes ob 14. je številno občinstvo sprejelo Ljubljano Bartola do groba pri Sv. Križu. Zela, ki jo je bil mladi rešitelj cele sošeske izrazil pred svojo smrtjo, da bi rad počival v domači zemlji, se mu ni mogla več izpolniti, pač pa je včerajšnji članek sprožil nov val iskrene dobrotelčnosti.

K pogrebu se je pred mrtvašnico ob Zatoški cesti zbrala tolikšna množica, kolikor samo se zbere samo k pokopu najuglednejših mož. Mimo ostale javnosti je bilo odlično zastopano zlasti naše gasilstvo, ki je v Ljubljano našlo enega svojih novih herojev. Gasilski zajednici dravske banovine so zastopali zaslužni veterani Medic, Breskvar in Perme, svoj častni odred pa je poslala tudi gasilska četa Ljubljane pod vodstvom odrednega vodje Ivana Pozarskega. Razen mnogih rojakov iz Loškega potoka, ki biva v Ljubljani, v Kranju, Kamniku in Višnji gori je prihitela tudi množica šolske mladine z Rudnika, ki jo je pripeljal upravitelj Lulik, dalje iz Most in iz gluhonemice, bi to pa je tudi veliko število mater, ki so svoje malčke pripeljale za roko. Ljubijeva bratca in pa sosedje, ki so bili napovedali svojo udeležbo na pogrebu, so zaradi visokih zametov izostali.

Za križem so nesli uslužbenci pogrebne zavoda velik, lep venec zelenja in jesenskega cvetja, ki so ga junaku iz Drage poklonili ljubljanski novinarji, za vozom z duhovnikom pa se je pomikal voz z belo krsto, odeto v cvetje. Na krsti je ležal krasen venec s trakom in narodnih barvah. Za mrtvaškim vozom sta stopala skrušena Ljubijeva mati in oče, za njima pa rojaki iz Loškega potoka in s Kočevskega, ljubljanski novinarji, osebje »Jutra« in neskončna vrsta ostalih pogrebecev. Mrtvaški sprevod za Ljubijem je na zgovoren način izpričal, kdo ima v narodu in družbi srce: bili so mnogi mali skromni ljudje, a med njimi največ žena, ki so bogvekolikrat izkusile, kakšne vrednosti je življenje otroka. Skozi vse mesto se je sprevod pomikal med gostim špalirjem, ki ga je spremljal prav do viadukta na Šmartinski cesti, po poti, ki se nato na široko odpre proti Sv. Križu, pa so ga ves čas spremljale množice občinstva na obeh trotuarjih.

V pokopališki kapeli je duhovnik opravil cerkvene obrede, nato pa so črni možje ponesli krsto na novi del pokopališča onstran obzidja, kjer je ob peščici gomil čakal nov grob. Tam je bilo zbrano že veliko število pogrebecev, ki niso mogli s sprevodom, a ko

je duhovnik odmolil poslednje molitve, je zbrano množico nagovoril sluga univerze kralja Aleksandra, vojni invalid Pleša, da se v imenu vseh očetov in mater poslovi od čudovitega fanta.

Tudi ti dragi Ljubi, je rekel med drugim, si bil kakor bela krizantema, kakršne čakajo na teh grobovih Vseh svetih in ki je zrastle iz trde zemlje, katera ti je tako skopala kruha. In vendar si to suho rušo in svoj rodni krov tako ljubil, da ti je bila cena življenja malenkost, ko si hotel rešiti svoj bedni dom, ljubeče starše, sestro in bratce. Kakor junak si reševal rojstno hišo, kakor junak si prenašal pekoče rane in s pesnijo na ustnih te je pokosila bela smrt. Vsa naša javnost je sočustvovala s teboj in obžalovala je, da te je spoznala šele v tvojem smrtnem boju. V imenu tvojih staršev bodo za tvoj grob z enakom ljubno skrbijo ljubljanske matere, a z lučkami, ki jih bodo prižigale na tvoji gomili, bodo obenem prižigale v srcih svojih otrok lučko ljubezni do vseh malih, ki so nesrečni. Tvoj grob bo grob malega junaka iz Drage, o katerem bomo pripovedovali našim malčkom, ko jih bomo vodili na to gomilo. Tvoje junštvo, tvoj značaj in tvoja ljubezen do staršev naj bodo svetel zgled vsem, ki prihajajo za teboj.

Skoraj ni bilo očesa, ki se ne bi bilo orosilo, ko so izvenile te besede sredi lepega, napolnjenega jesenskega popoldneva, ki ga je že bilo oklenilo vase razpoloženje pred praznikom mrtvih. Ko so se množice pogrebecev vspale skozi portal pokopališča, so se v velikem številu odzivale prošnji narodnih žena, ki so improvizirale skromne nabiralnike in prosile prostovoljnih prispevkov za bedno Ljubijevu družino. Mnogo ljudi se je zbralo k njegovemu pogrebu pri Sv. Križu, a ne mnogo manj kakor 1000 Din se je zbralo v treh nabiralnikih. Pogreb junaka iz Drage bo tisočim našim mater in otrok ostal v spominu, kakor pravilica o ubogem kmečkem fantu, ki je svoje življenje položil na žrtvenik za dom in za sosesko.

Strokovni kmetijski tečaj zaključen Udeleženci so o obširni snovi položili izpit

Maribor, 22. oktobra

Danes se je na mariborski vinarški in sadjarski šoli končal strokovni tečaj za voditelje in učitelje na kmetijskih nadaljevalnih šolah. Tečaj je trajal 8 tednov, in sicer v treh razdobjih: pomladi, poleti in jeseni. V tečaju je bilo od začetka 30 učiteljev, zaradi raznih neprilic pa so zdaj trije izostali. Učitelji-tečajniki so poslušali predavanja o sadjarstvu, živinoreji, poljedelstvu, čebelarstvu, vinarstvu, gozdarstvu in kmetijskem gospodarstvu. Vse to se je nudilo tečajnikom teoretično in praktično. Obdelana je

bila velika snov, o kateri so zdaj polagali izpit pred izpraševalno komisijo. V komisiji so bili gospodje: načelnik kmetijskega oddelka banke uprave Anton Podzornik, ravnatelj vinarke šole v Mariboru Josip Priol, referent za kmetijske nadaljevalne šole pri banski upravi Josip Krošelj, profesor Vojska, inž. Eiseit in inž. Sotošek. Vsi absolventi tečaja zapuščajo Maribor in goslojubno vnanosko šolo z željo, da bi jim podani nauki koristili pri predavanjih med kmečkim narodom, ki je posebno v sedanjih razmerah potreben pouka.

Filmski slavček **MARTA EGGERTH**

Čarobni zvoki

DAS SCHLOSS IN FLANDERN

v razkošnem in zelo napetem filmu

PREKRASNEGA PETJA.

Paul Hartman — Georg Aleksander

DANES PREMIERA!

Kino Union!

Vse življenje je bil dobre volje Spominu popularnega Ljubljana Frana Pleničarja

Ljubljana, 22. oktobra.

Velika množica je sprejela v pokojnjenega sodnega uradnika **Frana Pleničarja** na njegovi poslednji poti iz stanovanja na Starem trgu. Sprevod je spremljala železničarska godba »Sloga«, pevci »Sloga« pa

mestu, nato pa v Stični, kjer so imeli Dolenci sodišče v samostanu, od koder so ga prenesli v Višnjo goro. V Stični se je poročil z gdnjo Pavlo Kalingerjevo, hčerko poštnega upravnika. V srečnem zakonu se jima je rodilo 10 sinov in hčerk. Blaga mati je pred tremi leti odšla v večnost. Služba je zanesla g. Pleničarja in njegovo številno družino še v Trebnje, v Trzin in nazaj v Novo mesto. V pokop je stopil v Postojni. Leta 1901. se je od tod preselil v Ljubljano in je bival med namni polnih 35 let. Kremeniti mož je užival pokojnino več let kakor je iznašala njegova službena doba.

Poleg drugih lepih odlik je gojil Pleničar veliko ljubezen do petja in godbe in je imel odlično razvito pesniško žilico. Že v Novem mestu je sodeloval pri godbi kot čelist. Potem je bil v Postojni med ustanovitelji salonskega orkestra. Razen čela je igral tudi klavir in kitaro. Z lastnimi verzii se je kar igral in sproti improviziral melodijo. Kot glasbeni samouk je zložil in uglasbil več šlagerjev in kupletov. Še danes pojo vesele družbe Pleničarjeve popevke, ki so ponarodele in je njihov avtor neznan...

Da ni imel nobenega sovražnika, marveč same prijatelje, in teh prav veliko število, smo vedeli vsi že dolgo. Dobrodušni veseljak je trosil povsod le dobro voljo. Tudi na stara leta je še vedno rad odložil vžiranko, ki mu je bila posebno zvesta družica, sedel h klavirju ali prijel v roke kitaro in zapel kaj iz svojega bogatega repertoarja. »Skravljani Francelj«

je bil živa priča dolenske trdnosti in humorja. Vzdevek »Skravljani« si je izmislil sam, seveda v posmeh naravi, ki ga je oropala las, ko se je vendar sam vedno počutil tako mladosten. Ko je ležal na mrtvaškem odru, so se prišli od njega posloviti mnogi ugledni Ljubljanačani in vsi so se mu tiho zahvalili za prijetne ure, ki so jih kdaj preživeli v njegovi navzočnosti... šest uglednih sinov žaluje s svojimi družinami, vnuki in pravnuki za blagim pokojnikom. Staremu dobričinu ohranimo prijazen spomin, žalujočim pa velja naše iskreno sočustvovanje!

Kočevje izgublja narodne delavce

Kočevje, 22. oktobra.

Mnogim sokolskim in narodnim delavcem, ki jih je letos izgubilo Kočevje, sledi te dni sreski šolski nadzornik Božidar Betriani, ki je po službeni potrebi premeščen v savsko banovino, v preloški srez. S skrbjo v srcu se sprašuje kočevski narodni krogi, kdo bo nadomestil vse te nacionalne delavce! Hude so te izgube, a posebno prizadene narodno delo na Kočevskem odhod g. Betriana. Njemu je bilo delo pri nas tem lažje, ker je ribniški rojak. Leta 1886. se je rodil v obrtniški družini in je očetu vselej rad pomagal.

Tudi njegovo prvo službeno mesto je bilo v Vinici, kjer je bil zaradi zmožnosti kmalu imenovan za vodjo šole ter je zaslovel kot izborni organizator. Zato so se prav težko poslovili od njega, ko je odšel v Trst, kamor so takrat pošiljali elito našega učiteljstva. Njegovo plodno delovanje v Trstu je prekinila svetovna vojna.

V Jugoslaviji je potem stavil svoje sposobnosti domovini na razpolago. V Ljubljani je bil tajnik poverjenosti za socialno skrbstvo, kot odlični pedagog je bil kmalu pozvan v kočevski srez, kjer je organiziral slovensko šolstvo. Celih 15 let je deloval v Kočevju, širil je prosveto, slovensko knjigo in pesem, bil je dolgo let predsednik glasbenega društva, deloval je pri narodni čitalnici, bil je starosta Sokola, veliko se je udeleževal tudi združenju. Uradniki dolgujejo njemu zahvalo, da ima Nabavljalna zadruga v Kočevju danes lastni dom. Kot predsednik sreskega odbora Jadranske straže je razvil organizacijo tako, da lahko služi kočevski srez za zgled vsem ostalim v naši banovini. Značajan mož ravne linije, odlični državni funkcionar in požrtvovalen delavec za narodno stvar je užival vsesplošni ugled. Prav gotovo želijo iskreno vsi pravici kočevski narodnjaki, da se g. Betriani spet kmalu vrne k njim in k srečno započemu delu.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Ptujski muzej povečan

Ptuj, 22. oktobra.

Ze nekaj časa so prostori Ferkovega muzeja pretesni. Pred kratkim se je ptujskemu muzejskemu društvu posrečilo, da mu je občinski svet določil v dominikanskem samostanu nekaj razmaha. V novih pet sob bodo zdaj lahko prenesli etnografske zbirke, ki jih doslej obiskovalci niso mogli ogledati.

Prva soba vsebuje razne klišee, lončine za peči, kolovratnice ter razne pustne maske, ki so jih prejnjše čase nosili na deželi. Te zbirke si je muzejsko društvo samo nabralo, da ohrani predmete starih kmečkih navad Dravskega polja. V drugem prostoru je veliko število kmečkih slik na steklu in razni stari predmeti za pečenje mesa in kolačev. V tretjem in četrtem delu so shranjene razne narodne noše, kmečka keramika, butare, vrči. V omari so stara merila iz lesa. V četrty sobi ugledate nedavno odkrito fresko iz druge

polovice 18. stoletja. Največjo zanimanje vzbuja druga odkrita freska pred vhomom v biblioteko: je tudi iz druge polovice 18. stoletja in na njej se vidi grob plujskih gospodov. Izčrpano poročilo o freskah je svojčas že objavilo »Jutro«. Zdjaj so freske po Smodiču popolnoma obnovljene.

DANES PREMIERA!
SHIRLEY TEMPLE
NEMŠKI DIALOG!

Kino Sloga!

najmlajša, zato pa po vsem svetu najpopularnejša filmska umetnica v filmu

Zlati kodrčki

Vzorno občinsko gospodarstvo na Jesenicah

V času volilne borbe, ko so politične strasti do skrajnosti razpaljene in v času ko so si zavezniki iz občinskih volitev iz l. 1933. najhuje v laseh, stopa sedanji občinski odbor vedrih lic jasnega čela pred občane in jim polaga račune o triletnem smotnem in uspešnem delu. V tej dobi se je v naši občini vodilo smotno in načrtno gospodarstvo, ki je močno spreminilo lice Jesenic. Sedanji občinski odbor je od prejšnjega odbora prevzel neurejeno gospodarsko stanje na občini z velikimi dolgi in obveznostmi. V razdobju treh let je sedanji občinski odbor znižal občinske doklade od 90 na 50% ter plačal 438.819 Din samo za obresti dolgov, ki jih je napravil prejšnji občinski odbor. Dolgov samih pa je v tem času izplačal 782.440 Din.

Sedanji občinski odbor je izvršil kanalizacijo Cančarjeve ceste in Obrtniške ulice, kanalizacijo pri cerkvi ter dal napraviti lepo ograjo in škarpo nasproti carinarnice. Dalje je napravil škarpe ob potoku Ukovi in ob Prosvetni cesti in napravil lepo ograjo okoli poslopja in vrta meščanske šole. Pred osnovno šolo je napravil uprav reprezentativno ograjo, urenil park ter temeljito prenovil ogromno šolsko poslopje, ki je bilo poprej bolj kaznilični podobno, kakor šol. Napravil je pločnike vzdolž Kralja Petra in Čojzove ceste do Lukmanovega trga, gradil vodovod Podmežakljo, ki bo veljal 120.000 Din, in Gasilski dom, ki bo stal 400.000 Din, ne da bi bilo treba zato najeti le en dinar posojila. Ravno te dni se dela na razširitvi mestne razsvetljave po mestnih cestah in ulicah.

sči odbori letno izdali okoli 75.000 Din,

sedanji odbor pa je letno izdajal preko 200.000 Din. S tem se je pomagalo bednim, starim in onemoglim ljudem, mnogim pridnim in zdravim pa se je dalo dela.

Za osnovno šolo je v proračunu 177.000 Din, za meščansko šolo 51.156 Din, za šolo pri Sv. Križu pa 15.000 Din. Za razširitev župne cerkve je sedanji odbor izplačal 100.000 Din, za zgradnjo ubožnice ima pripravljenih 120.000 Din, za razširitev meščanske šole in regulacijo pa 50.000 Din.

To so številke, ki jasno pričajo o načrtnem in koristnem občinskem gospodarstvu, ki je pokazalo tako lepe sadove celo v času, ko je bila gospodarska kriza na vrhuncu. Najbrž ni občine v Sloveniji, ki bi imela tako lepo urejeno finančno službo, in je tudi ni, ki bi imela že izvršen računski zaključek občine, ubožnice sklada in depozitov tujkega prometa že za leto 1935/36.

S polno upravičenostjo lahko stopa sedanji občinski odbor zopet pred jeseniške vilice. V načrtu za prihodnja tri leta ima zgraditev ubožnice, razširitev meščanske šole, ureditev velikega parka pred osnovno šolo, graditev počitniškega planinskega doma za mladino, ureditev mladinskega igrišča itd. Vso skrb bo posvetil pospeševanju turizma in vzgoji mladine. Na tej listi, katere nosilec je g. dr. Rekar, so imena treznih in preudarnih mož, ki gredo vedre glave med volilce. Ničomur ne vsiljuje svojih nazorov, ne razbijajo shodov nasprotnikov in ne udrihajo po nasprotnikih ter parirajo razpalena čustva s svojim treznim razumom. Rekarjeva lista je predstavljateljica smotrne in načrtnega gospodarstva, po katerem se bodo Jesenice tudi v bodoče vsestransko razvijale.

800 mladih učiteljev čaka na službo Po njihovih predlogih naj se najde možnost zaposlitve

Ljubljana, 22. oktobra.

V dravski banovini je 800 brezposelnih abiturientov učiteljske šole. V nevzdržnem socialnem položaju čakajo nekateri že po več let na namestitve. Te dni so imeli v Ljubljani širo sejo in so sprejeli resolucijo, ki so jo potem predložili predstavnikom oblasti. V resoluciji poudarjajo, da postajajo v takem brezupnem brezdelju vedno bolj neodporni nasproti raznim škodljivim vplivom. Če je namestitev zaradi proračunskih nemožnosti nemogoča, naj se to stori iz sredstev bednostnega fonda, saj bo kapital za narodno prosveto dobro naložen.

V dravski banovini manjka 200 učiteljev, zato je na dani, da je treba takoj namestiti 200 brezposelnih učiteljev in učiteljic. Narodna prosveta pa tudi zahteva, da se stalež učiteljstva poveča in da se tako vsem brezposelnim abiturientom omogoči obstanek. Namestiti naj se v prvi vrsti abiturienti iz let 1931. do 1933., nato ostali, vedno pa naj se vpoštevajo socialno šibkejši. Na nameščenje novincev in novink naj ne vplivajo nobeni drugi, kakor zgolj socialni ozirj. Mnogi

učitelji, ki so že dosegli zadostno službeno dobo, se ne upajo pristi za vpožitje, ker se boje dolgotrajnega čakanja na končno ureditev pokojnine. Abiturienti prosijo oblastva, naj se pokojnine hitreje rešujejo in tako bo več ko 100 novincev takoj lahko dobilo službo. Učitelji, ki so odslužili kadrski rok, morajo potem vedno čakati skoraj leto in več na zopetno namestitve. To vprašanje naj se vendar uredi tako, da se bodo učitelji takoj po vojaški službi lahko vrnili na prejšnje mesto.

In če bodo naposled morali nekateri abiturienti kljub navedenim možnostim še čakati na namestitve, naj se zanje priredijo razni praktični tečaji, da tako ohranijo svoje teoretično znanje in ga s praksom izpopolnijo. Resolucija pravi: »Pri vseh teh predlogih nas vodi moreča skrb za naše telečno in moralno zdravje, za blaginjo naroda, kateremu smo z veseljem pripravljeno žrtvovati svoje mlade moči. Prepričani smo, da ne bosta preslišana niti naša prošnja po delu in kruhu, niti klic našega mladostnega optimizma.« — Da bi bilo tako, je tudi naša iskrena želja.

Milijonske globe za dr. Bodijevo družbo Globe se krijejo s premoženjem šestih obsojencev

Beograd, 22. oktobra.

Glavna carinarnica v Beogradu je prejela včeraj od finančne direktije naročilo, naj junakom velike tihotapske afere biv-

šega poslanika dr. Bodića sporoči prisojno denarno kazen, proti kateri se lahko v roku 15 dni pritožijo pri finančnem ministrstvu. Z globami je kaznovanih 6 udeležencev afere: bivši poslanik dr. Aleksander Bodić, njegova soproga Ljilja, Ivan Nečajev, trgovec s preprogrami iz Osijeka,

Pajo Glöck, trgovec in lastnik trgovine »Antika« v Beogradu, Danko Batori, carinski posrednik iz Zagreba, in Nikola Miljutin, komisar iz Ljubljane. Ker je bivši poslanik dr. Bodić emigriral, bo njegova obsodba na globo objavljena v »Službenih novinah«. Trgovec Ivan Nečajev je še v zaporih beograjskega okrožnega sodišča, ker je ponaredil neke dokumente. Globe so razdeljene takole: dr. Bodić 11.426.075 Din, njegova žena 6.032.271.66 Din, Nečajev 11.426.075.53 Din, Pajo Glöck 1 milijon 581.383.40 Din, Danko Batori 3 milijone 394.818, Nikola Miljutin 3.250 Din.

Po carinskem zakonu se globe krijejo s premoženjem obsojencev. V tem primeru s premoženjem vseh šestih obsojencev. Če pa obsojenci nimajo sredstev za plačanje kazni v prisojeni višini, bodo kaznovani z zaporom, ki znaša maksimalno leto dni. Zapor se prisoja po višini denarne kazni. Eden dan zapora se računa za 10 zlatih, odnoeno 110 srebrnih dinarjev po današnjem tečaju. Na ta način se že za globo 40.150 Din dobi leto dni zapora. Zapor je treba odslužiti pri policijski obsojenčevega stalnega bivališča.

Gospodarstvo

Zahteve naše lesne industrije

Najvažnejše vprašanje — stare terjatve v Italiji

Zveza industrijcev v Ljubljani je poslala vsem merodajnim faktorjem spomenico, ki se tiče najvažnejšega vprašanja lesne stroke, to je vprašanja likvidacije naših terjatev v Italiji. Ta likvidacija je zamišljena na ta način, da bo naša država oddala v Italiji razne dobave, deloma se bodo te terjatve porabile za finančna plačila, 10 milijonov lir pa za turistični promet.

Lesni industriji se resno boje, da pri tem načinu likvidacije ne bodo tako kmalu prišli do denarja. Vsota, ki bi jo naši turisti lahko potrošili v Italiji, je mnogo pretirana. Klirinške terjatve na podlagi vplačil italijanskih dolžnikov do pričetka sankcij, je v glavnem odkupila Narodna banka po nizkem tečaju. Sedaj pa gre za likvidacijo onih terjatev, ki so bile v Italiji vplačane v klirinški porabi 18. novembra lanskega leta in se cenijo na 50 milijonov lir. Ta vsota predstavlja danes obratni kapital našega izvoznika, ki jo ne morejo dolgo pogrešati. Naši izvozniki sploh nimajo nikakih obvestil o tem, ali so bila na njihov račun že izvršena vplačila v Italiji. Zato bi morala Narodna banka takoj dobiti potrebne podatke in našim izvoznikom poslati vsaj avize ali klirinške čeki. Narodna banka pa bi morala te terjatve ali odkupiti ali pa vsaj kombarirati. Tudi je potrebno, da Narodna banka v sporazumu s finančnim ministrom v pogledu lire izda enake odredbe, kakor so

bile izdane glede švicarskega in francoskega franka. Nikakor ne gre, da bi našim izvoznikom v Italiji, ki so že zaradi dolgega čakanja utrpeli znatno izgubo, še natovali breme tečajne izgube. Dočela upravičena je torej zahteva, da se našim izvoznikom za njihove zmrznjene terjatve zagotovi oni tečaj, ki je veljal pred ukinjenjem sankcij.

Glede obnavljanja trgovskega prometa z Italijo opozarja spomenica, da je lesna industrija v Sloveniji in Gorskem Kotaru navezana na izvoz v Italijo in svojega blaga iz znanih razlogov ne more plasirati na drugih tržiščih. Lesni kontingenti so v novem sporazumu zelo skromni. Naši izvozniki se upravičeno boje, da bodo velika lesna podjetja v Bosni absorbirala velik del teh kontingentov. Ker imajo ta podjetja možnost izvažati na druga tržišča, kar se je izkazalo tudi v času sankcij, zato je upravičena zahteva, da se ta podjetja izkazujejo pri izkoriščanju kontingenta za mehke les v Italiji, ki naj se v celoti rezervira za Slovenijo in Gorskim kotar. V sedanjem trenutku zaradi valutne spremembe v Italiji ni misliti na izvoz. Vendar bi želeli interese vedeti, kako si na pristojnih mestih zamišljajo obnovo trgovskega prometa z Italijo. Zato naj pristojna ministrstva potom strokovnih organizacij izdajo izoiznikom informacije in navodila za bodoči trgovinski promet.

Celuloza in umetna svila

Tvornica celuloze v Drvaru prešla v državno last

Ze pred meseci smo poročali, da je naša država kupila polovico delnice Tvornice celuloze d. d. v Drvaru, tako da ima sedaj v rokah vse delniško glasnice. Iz Beograda poročajo sedaj, da je bila ta transakcija do dni tudi izvršena. Tvornica celuloze v Drvaru je bila ustanovljena 1905. in je prišla v obrat leta 1907. ter ima dnevno kapaciteto 6 vagonov sulfite celuloze. Obrat je bil ustanovljen v Drvaru, da lahko izkoristi lesne odpadke iz bližnjih velikih žag državnega podjetja Sipal. Zato je bilo državno podjetje Sipad že doslej na podjetju zainteresirano za 49% glasnice. Ostalih 51% glasnice je imela združba švicarske finančne skupine Simonius. Pogajanja, ki jih je vodila družba Sipad za odkup tega večinskega paketa delnic, so trajala več mesecev. O priliki zaključka pogajanj in izvedbe celotne transakcije je minister za šume in rudnike G. Gura Janković dal novinarjem zanimivo izjavo, kjer pravi med drugim naslednje:

Z odkupom 51% delnice tvornice celuloze v Drvaru preko državnega šumskega industrijskega podjetja Dobričin — Drvar (Sipad) od švicarske finančne skupine Simonius je naša država preko Sipada prišla v popolno posest tega podjetja. Zaradi tehničnih in finančnih razlogov to podjetje že štiri leta ne obratuje in smo imeli zaradi tega obširno škodo. Škodo je imelo podjetje Sipad ker ni moglo izkoristiti lesnih odpadkov od žag, ki se dajo uporabiti le v takem podjetju in ki so zadnja leta propadali. Škoda pa je imelo tudi delavstvo v okolici Drvara, ker ni našlo službe. Končno je imela vsa država škodo, ker smo morali uvažati iz inozemstva celulozo, ki bi jo lahko sami izdelali, ker imamo dovolj sirovin. Samo v poslednjih dveh letih smo uvozili za 56 milijonov Din celuloze. Sedaj, ko je prišlo podjetje v državne roke, bo pričelo zopet obratovati in bo zaposlenih 800 do 1000 delavcev.

Na koncu svoje izjave je minister G. Janković dejal, da se produkcija podjetja ne bo omejila samo na celulozo, temveč bo tvornica še razširjena in preurejena za produkcijo kemičnih proizvodov, predvsem umetne svile.

Izjava ministra G. Jankovića potrjuje že pred meseci izražene domneve, da bo država v okviru Tvornice za celulozo v Drvaru zgradila veliko kemično industrijo. Tvornica za celulozo bo s tem dobila tudi pomen za narodno obrambo. Odkar ne obratuje tvornica v Drvaru, izdelujeta v naši državi celulozo Združene papirnice Vevče, Gorčane in Medvođe v svojem obratu v Gorčanih in zagrebska tvornica papirja. Ti dve tvornici pa izdelujeta celulozo predvsem za lastno uporabo, dočim so ostale tvornice navezane na uvoz. Lani smo iz inozemstva uvozili 1525 vagonov celuloze v vrednosti preko 25 milijonov Din. Dnevna kapaciteta tvornice v Drvaru pa znaša 6 vagonov in bo postal uvoz celuloze v glavnem nepotreben. Presežek produkcije pa bomo izvozili v inozemstvo. Tvornica v Drvaru je bila ustanovljena predvsem za izvoz in smo to blago vsako leto izvažali, dokler ni nastopila gospodarska kriza.

Narft, da pričnemo v naši državi produkcijo umetne svile, je spričo rastočega uvoza umetne svile iz inozemstva postal aktualen že pred leti. Kakor je znano, se umetna svila izdeluje prav tako iz celuloze. Naš uvoz umetne svile je tudi v letih krize stalno naraščal in smo samo v lanskem letu uvozili umetne svile za 94 milijonov dinarjev. Vse pa kaže da bo potrošnja umetne svile v naši državi še znatno narasla. Seveda pa ne bo mogoče vsega uvoza umetne svile nadomestiti z domačo produkcijo, ker potrebujemo tekstilna industrija razne vrste umetne svile in vseh ne moremo doma izdelovati.

Ugodna konjunkturna za izvoz naše železne rude

Češkoslovaškim železarnam bomo dobavili 100.000 ton v enem letu

Pred nastopom svetovne gospodarske krize smo iz naše države na leto izvažali do 450.000 ton železne rude, potem pa se je ta izvoz leta 1932. in 1933. docela ustavil. Šele ko se je zadnji dve leti zboljšala konjunkturna v evropski železarski industriji, je znova nastala možnost izvoza. Naša produkcija se nadalje rapidno dviga in smo v aprilu in maju dosegli že mesečno produkcijo 41.000 ton. Če bo šlo v tem tempu naprej, bomo letos dosegli številke iz zadnjih let pred krizo.

Konjunkturna za prodajo železne rude je trenutno zelo ugodna. Produkcija železa in jekla se zaradi splošnega zboljšanja konjunktura v Evropi kakor tudi v zvezi z oboroževanjem stalno dviga in s tem narašča tudi potreba po železni rudi. Zadnje mesece so postale na svetovnem trgu cene zelo čvrste, zlasti odkar je prišlo do državnih vojn v Španiji in v Maroku in od tam ni več mogoče uvažati železne rude. To je dalo tudi Franciji povod, da je preprečevala izvoz železne rude, ki je sedaj dovoljen le s posebnim dovoljenjem. Rusija pa rude ne izvaž več, ker ji sama potroši. Zlasti v Angliji se je potrošnja železne rude letos ponovno občutno dvignila. Svetovna cena za železno rudo se je zaradi tega v poslednjem času dvignila za 15%. V Švedski, ki je glavna evropska dobaviteljica, se je produkcija letno občutno dvignila in računajo, da bo prihodnje leto dosegla 12 milijonov ton, kar bo rekord v zadnjih desetih letih.

Češkoslovaške železarne si zaradi tega skušajo zagotoviti potrebne količine železne rude, ker domača produkcija v Češkoslovaški (čeprav se je povečala lani od 539.000 na 731.000 ton) izdaleka ne zadostuje. Češkoslovaška je morala lani uvoziti 347.000 ton železne rude (predlanski 328.000). Medtem ko zadnja leta nismo izvažali železne rude v Češkoslovaško, so sedaj češkoslovaške železarne po nekaj poizkusnih dobavah dale železnemu rudniku v Zenici naročilo za dobavo 100.000 ton rude v teku enega leta. Prve pošiljke so že prispjele v Češkoslovaško. Odstranjena je tudi dosedanja težkoča, ki je obstajala v tem, da vsebuje naša železna ruda primesi svineca, kar je povzročalo v produkciji

20 milijonov ljubljanskega obligacijskega posojila prekoračeno

Emisija 6% obligacijskega posojila mestne občine ljubljanske v višini 20 milijonov Din je v kratkem času ne polnih dveh tednov docela uspela. Kakor doznajamo je vsota izvršenih vpisov skupaj s prijavljenimi vpisi prekoračila že 20 milijonov Din, tako da je ves zahtevani znesek dosežen. Navzile temu mestna občina po naših informacijah ne bo predčasno zaključila vpisnega roka, ki bo odprt za nadaljnje vpisovanje do 10. novembra, kakor je bilo to prvotno določeno. Dnevno se namreč javljajo novi interesi, ki hočejo izkoristiti priliko, da svoje stare vloge pri Mestni hranilnici pretvorijo v sigurne naložbeni papir z razmeroma visokim 6% obrestovanjem.

Verjetno je, da bo pri nadaljnjem vpisovanju dosežena vsota vseh kakih 30 milijonov. Kako bo potem s dodeljivostjo obveznic, še ni znano. Gotovo je, da bodo imeli vpisi v gotovini prednost. Glede ostalih vpisov s hranilnimi vlogami pa bo treba dodeliti vpisnikom manjše število obveznic, če ne bo vsota emisije naknadno povišana na 80 milijonov, kar pa bi moral seveda odobriti poleg mestnega sveta tudi finančni minister.

Gospodarske vesti

Ali bo rok za vplačilo prvega obroka na kmečke dolgove podaljšan? Kakor znano, zapade po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov 1. novembra v plačilo prvi obrok dolga. Beograjski Jugoslovanski kurir poroča, da bo treba kmetom plačati obrok 370 milijonov Din. Po njegovih informacijah se zdi, da bo rok podaljšan najmanj za mesec dni ali za dva meseca, tako da bodo morali kmeti plačati obrok do 1. januarja. Pravilni rok ni gotov in Privilegirana agencija banka še nima nikakih podatkov. Ko pa jih bo dobila, bo treba dalj časa, da bo gradivo uredila, saj gre za 700.000 dolžnikov, od katerih imajo mnogi po več dolgov. Privilegirana agencija banka bo morala tudi najeti kakih 500 ali 700 novih uradnikov, z delom pa bo mogla pričeti šele v začetku decembra.

Unifikacija rudarske zakonodaje. V sredo je pričela zasedati v ministru za gozdove in rudnike posebna komisija strokovnjakov rudarske stroke, ki ima nalogo, da definitivno izdela načrt rudarskega zakona. Na raznih področjih naše države je sedaj v veljavi pet različnih rudarskih zakonov, avstrijski iz l. 1854., madžarski iz leta 1881., srbski iz leta 1866., bosanski iz leta 1881. in črnogorski iz leta 1911. Verjetno je, da bo načrt enotnega rudarskega zakona lahko predložen narodni skupščini v decembru ali v januarju.

Spremenjen mnogokratnik za odmero prirastka in vrednosti je bil za mesec april-september določen, kakor vedno doslej, na 7. za mesec oktober pa je bil glede na devalvacijo švicarskega franka določen na 10.

Dvig cen v Franciji. Dvig cen, ki je nastopil v Franciji po devalvaciji franka, ni prekoračil onega obsega, kakor je bilo pričakovano. Generalni indeks cen industrijskih proizvodov se je od 26. septembra do 17. oktobra dvignil od 404 na 444, to je točno za 10% v primeri z enakim indeksom septembra pa znaša celotni dvig 12%. Občutnejše so se dvignile le cene uvoznih predmetov, kar je pač naravno, ker je treba devize za 40% dražje plačati. Tako se je indeks cen uvoznih predmetov dvignil od 319 na 375, to je za 17,5%, v primeri z lanskim septembrom pa znaša povišanje 20%. Indeks cen domačih proizvodov pa se je od 26. septembra do 17. oktobra dvignil od 415 na 483, to je za 7%, v primeri z lanskim septembrom pa znaša ta dvig 9%.

Češkoslovaška bo kupila nadaljnje količine naše pšenice. Iz Prage poročajo, da se tam muči generalni direktor Prizda Marković skupaj z direktorjem Schreiberjem, in sicer zaradi tveganja z našo žito žitno monopolno družbo zaradi odkupa nadaljnjih količin pšenice.

Risarski tečaj za mizarje, ki ga priredi Zavod za posrejevanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani, se prične novembra. Prijave le poslati do 27. t. m. neosredno na Zbornico za TOI v Ljubljani.

Rorze

28. oktobra

Na ljubljanski borzi se oficijelni tečaj deviz niso mnogo spremenili. V privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,63 in v angleških funtih 242,50. V zagrebskem privatnem kliringu so se trgovaški angleški funti po 241,81, avstrijski šilingi po 8,59 in grški boni po 31,12, dočim so klirinške nakaznice v lirah nudile po 3,05. Nemški klirinški čeki ostanejo v Ljubljani 14,54, v Beogradu 14,45 in v Zagrebu 14,55 odtodno za konec novembra 14,25.

Na zagrebskem efektne tržišču se je vojna škoda nekoliko dvignila in notira 372—373 (v Beogradu promet po 371—372). Zaključki pa so bili v 76 Blairovem posojilu 76 (v Beogradu po 76) ter v 86% Blairovem posojilu po 85. Končno je bil promet v delnicah PAB po 190 in v delnicah Gutman 50 in 60.

Devize

Ljubljana, Amsterdam 2336,66 — 2351,26, Berlin 1743,03 — 1756,91, Bruselj 729,25 — 735,02, Curih 996,45 — 1003,52, London 211,76 — 213,82, New York 4306 — 4342,32, Pariz 201,66 — 203,10, Praga 153,44 — 154,54, Trst 227,70 — 230,78.

Curih, Beograd 10, Pariz 20,2250, London 21,2950, New York 435,375, Bruselj 73,25, Milan 22,9250, Amsterdam 234,40, Berlin 175, Dunaj 75, Stockholm 109,75, Oslo 106,95, København 95,55, Praga 15,40, Varšava 81,80, Budimpešta 85,75, Atene 93, Bukarešta 3,25.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 372 — 373, za okt. 370 den., za dec. 365 den., 4% agrarne 48,50 den., 6% begluške 68 — 69, 6% dalm. agrarne 64,50 — 65, 7% invest. 81 den., 7% stabiliz. 80 den., 7% Drž. hip. banka 89 — 91, 7% Blair 76 — 76,25, 8% Blair 84,50 — 85,25, delnice: PAB 190 — 200, Trboveljska 180 — 185, Gutman 50 — 60, Sečerača Osiček 135 den., Dubrovačka 210 den.

Beograd. Vojna škoda 372 — 373 (371 — 372), za dec. 372 — 373 (372,50), 4% agrarne 48,50 — 49,50, 6% begluške 68,75 — 69 (69), 7% Drž. hip. banka 80 bl., 7% Blair 76 — 76,50 (76), 8% Blair 85 — 86, Narodna banka 7000 — 7050, PAB 193,50 — 195 (195).

Trgovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 22. oktobra. Začetni tečaj: Pšenica: za dec. 114, za maj 112,75, za junij 98,375; koruza: za dec. 98,50, za maj 89,50, za junij 86,50.

+ Winnipeg, 22. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 111, za dec. 108,625, za maj 109,50.

+ Novosadska blagovna borza (2. t. m.). Tendence omahujoča. Pšenica (78 kg): baška in banatska 153 — 157; sremska in slavonska 154 — 157; baška ladja Tisa ali Begej 162 — 164; sremska ladja Sava 160 — 162. Rž: baška 127,50 — 130. Jčemen: baški in sremski, 64 kg 102 — 105; jari, 68 kg 122,50 — 125. Oves: baški, sremski in slavonski 95 — 97,50. Koruza: baška in sremska 101 — 103; banatska 99 — 101. Moka: baška in banatska 242,50 — 252,50; 222,50 — 232,50; 322,50 — 212,50; 622,50 — 192,50; 722,50 — 145 — 155; 822,50 — 110. Otrobi: baški, sremski in banatski 79 — 86. Fižol: baški beli brez vreč 167,50 — 170; z vrečami 180 — 185.

BOMBAZ

+ Liverpool, 22. oktobra. Tendence mirne. Zaključni tečaj: za okt. 6,72 (prejšnji dan 6,71), za dec. 6,69 (6,68).

+ New York, 22. oktobra. Tendence komaj etalne. Zaključni tečaj: za dec. 11,80 (11,87), za maj 11,01 (11,98).

ALBUS DOMAČE MILO

CUVA VAŠE PERILO!

Dobiva se povsod!

Pazite na ime Albus!

Občinske kandidature

Kranjski srez

Volilo bo 10 občin. V dveh je vložena le po ena lista, v vseh ostalih sta vloženi po dve, tako da je skupaj 18 kandidatnih list. Naši prijatelji bodo volili v Trzinu listi Globočnik, pri Sv. Ani listi Zupan, pri Sv. Katarini listi Primožič, v Kovorju listi Golmajer, v Predvorju listi Markič, v Cerkljah listi Robas, v Stražišču listi Krizanar in na Jezerskem listi Vrnik. Le po eno listo imata občini Sv. Jošt in Predoslje.

Kočevski srez

V kočevskem srezu bo v nedeljo volilo 10 občin. Samo po eno listo brez politične opredelitve imajo občine Kočevje okolca, Stari Log in Mozeli. Samo po eno, politično opredeljeno listo imata občini Velike Lašče in Dobropole. V ostalih petih občinah sta po dve listi. Naši prijatelji bodo volili v občini Dolenja vas listi Zobeč, v Kočevju mesto listi Lovšin, v Kočevski Reki listi Zurl, v Koprivniku listi Lakner in v Fari listi Majetič. Za Velike Lašče je bila vložena še druga, za Fara še tretja lista, ki pa sta bili od sodišča zavrnjeni. Tako je torej v desetih občinah kočevskega sreza petnajst kandidatnih list.

Višnjegorski sodni okraj

Volilo bo 4 občine. Višnjegorsko sodišče je potrdilo 7 kandidatnih list za občino Veliki Gaber samo eno, za ostale tri občine po dve. Naši prijatelji bodo volili v Stični listi Škufca, v St. Vidu listi Kravčev in na Krki listi Magovec.

Brezški srez

Volitve so razpisane v 14 občinah. V vseh občinah sta vloženi po 2 listi, za Brezje okolca pa tri. Nosilec liste za mesto Brezje je zopet dosedajni župan dr. Drnovšek, nosilec liste v Globokem pa tudi dosedajni župan Ivan Urek. Dalje so nosilci list za Videm Lepšna, za Blanco Divjak, za Sevnico Trupej, za Zabukovje Senica, za Črnučsko Škerbec. Razen teh bodo volile še občine Kaple, Artiče, Bizejsko, Pišec, Zdele in Dobova.

Konjiški srez

Volilo bo pet občin. V občinah Konjice okolica in Tapanje je potrjena le po ena lista, v ostalih treh občinah sta po dve li-

sti. Naši prijatelji bodo volili v Zrečah listo dosedanjega župana Davorina Kračuna, v Oplotnici listo dosedanjega župana Ivana Jermana in v Ločah listo dosedanjega člana uprave in bivšega dolgoletnega župana Vinka Čugmasa. Ker je v konjiški okoliški občini potrjena le ena lista, je za nedeljo zvečer že sedaj napovedana baraklada, po bakladi pa sestanek v Katoliškem domu.

Laški srez

Za mesto Laska so prirejani vloženi dve listi. Nosilec ene liste je dosedajni župan dr. Fraa Roš, v občini St. Lenart so tri liste, v občinah Sv. Kristof, Marija Gradec in Zidani most pa po dve.

Dravogradski srez

Srez Dravograd-Prevalje tvori v pogledu nedeljskih občinskih volitev brez dvoma izredno izjemo. V vseh občinah prevladuje okoliša je nanpreč vložena samo po ena kandidatna lista. Drugičen je položaj na področju sreskega sodišča v Marenbergu, o čemer poročamo posebej. Da so se v zapadni polovici sreza vse stranke in skupine zedinile na skupne kandidature, je vzrok v težkem gospodarskem položaju, v katerem so zaradi splošne gospodarske krize in zastoja v industriji zašli ti pretežno delavski kraji. Občani se nadejajo, da se bo s složnim delom in v občinah in z izločitvijo politike iz njih posrečilo občine izvesti iz sedanjih neugodnih razmer in na ta način zboljšati tudi življenjske pogoje prebivalstva. V Mežski dolini, ki je bila nekdanj v vsaki volitvi dobil med najbolj bojevitimi, torej to pot ni volilne borbe.

Marenberški sodni okraj

Volilo bo sedem občin, od teh imata Vuzenica in Brezno le po eno listo (Brezno brez politične opredelitve). Rbničica na Pohorju tri, Vuhred, Marenberg, Remšnik in Muta pa po dve listi. Skupaj je bilo torej od sreskega sodišča potrjenih 13 list.

Ormoški sodni okraj

Od devetih občin, katerih jih spada v področje sreskega sodišča v Ormožu, jih bo v nedeljo volilo šest. Občina Hum ima samo eno listo brez politične opredelitve. V ostalih občinah sta vloženi po dve listi. Naši prijatelji bodo volili v občini Veika Nedelja listi Kendrič, v Središču listi Kolarič, v Ormožu listi Ozmeč, v občini Svetinje listi Polanin in pri Sv. Tomažu listi Irgolič. Skupaj je torej ormoško sresko sodišče potrdilo 11 list.

Vzoren promet

Gornja Radgona, sredi oktobra.

Na lokalni progi od Ljutomeru do Gornje Radgone vladajo že nekaj časa zelo čudne razmere. A dokler je vreme lepo, se to še da prenašati. Zaman pa čakamo, da se razmere izboljšajo še pred nastopom mraza. Na vrnjenju postajah Križevcih in Bučevcih sta bili že pred leti ukinjeni mesti postajnih načelnikov. Obe ti službi vršijo zdaj samo zvičniki, katerih dnevna služba traja od 5. zjutraj do 18. ure, ko odpelje predzadnji vlak za Radence. Za v temi je stopila v nerazsvetljeno čakalnico in sedla v vozu na klop. Točno ob 18. uri pa je zvičnik čakalnico zaklenil, a zaradi teme ni opazil, da je kdo še v njej. Tuja popotnica, ki ji razmere niso bile znane, zažepanju ni ugovarjala in je mirno čakala dalje. Ko je po dve in polurnem čakanju vendarle privzvil na postajo poslednji vlak, ni popotnica preostala nič drugega, kakor da je hitro odprla okno in skočila iz čakalnice, sicer bi morala v zaklenjeni čakalnici prenočiti.

Take razmere so pogosto tudi v gmočno škodo prebivalstvu. Blagovne pošiljke se pri večernem vaku na omenjenih postajah ne morejo iztovoriti, marveč romajo do Radencev, od koder se vračajo od novih prevoznih stroškov v breme strank. Nadalje je pri zadnjem večernem vlaku razsvetljenje navadno le po en vagon. Razumljivo, da to ne more povzročati dobre volje, marveč mnogo ogorčenja. Gotovo bo železniska uprava vse to upoštevala.

Iz življenja na deželi

BANJA LOKA. Lepa ješenska nedelja nas je predramila v našem tako zapuščenem kočevskem kotu. Od Borovca, Brige, vse do romantičnega Kostela ob temni Kolpi se nas je zbralo zadnje nedeljo 18. t. m. lepo število prijaznih Banja Lok, kjer smo v nepolnih šolski dvorani poslušali in gledali štiridejansko lutkovno igrano Frana Albrehta »Koren lečen«, ki jo je na vse veliko zadovoljstvo odigral marljivi lutkovni odsek PRK v Banja Loka pod vesnim vodstvom g. šolskega upravitelja Adolfa Prebrna. Bil je lep popoldan za mladino in odrasle in pri-

rediteljem gre naše priznanje za trud in uspehe. Le tako naprej! — dr.

CRENSOVCI V PREKMURJU. Posrtnice za blagopok. kraljem Urediteljem so bile v tukajšnji farni cerkvi ob 8. uri. Nemašo pa smo bili občani začuden nad zastavo, ki jo je izobesila tukajšnja občinska uprava v »Našem domu«, kjer ima svoje poslovne prostore. Državna trobojka se je pojavila šele ob 10. uri, in sicer na osebno intervencijo tukajšnjega žandarmerijskega poveljnika. Čuvajmo Jugoslavijo!

MARKOVCI PRI PTUJU. Iz našega kraja sta premeščena zakonca Juraničeva, ki sta lepo vrsto let delovala na naši šoli. Povsod sta bila priljubljena, kar je v največji meri pokazal poslovilni večer 1. oktobra. Zbrali so se vsi, ki vedo ceniti delo in trud Juraničevih za kmečko ljudstvo. Markovska godba, bukovska gasilska četa, selekcijsko društvo, fantje iz kmetiške nadaljevalnih tečajev pa še številni prijatelji so napolnili šolsko dvorano. Orošile so se oči predsedniku bukovskih gasilcev G. Bežaku, in se je v lepem govoru posvetoval od dolgoletnega zvestega člana in tajnika. V imenu mladine je izpregovoril G. Kostanjevec, ki je poudaril, da je Juranič pač lahko le pohosen na svoje uspehe, kajti napredni duh preveča današnjo mladino, ki bo slej ali prej zmaga. Osebo je lahko premetisti, ideje nikoli. Orisal je zaslug G. Juraničeva kot vodje vsakoletnih nadaljevalnih tečajev in kot zelo vzpodbudnega člana selekcijskega društva. V veliki meri gre G. Juraniču za duhovno osamosvojitve mnogih Markovčanov. Njegovo delovanje pri bralni družbi in pri šolski četi, katere prvi načelnik je bil, bo trajno rodilo sadove. Pa tudi gospo bodo Markovčani ohranili v lepem spominu. Kmetijski dekletom in ženam je vsako leto v gospodinskih tečajih nudila zelo mnogo. Njena prijaznost in ustrežljivost je splošno znana. Za poslovilne besede se je zahvalil G. Juranič, poudarjajoč: Jeklo se ne zlomi, marveč prekalni! Priročni so burno ploskali Juraničevima in jima želeli vsi srečo na novem mestu. Marsikdo je prisluhnul lepim narodnim pesmim in godbi, katere akordi so se razlegali daleč po vasi. Nekateri so seveda imeli dobro zaprti okna, kajti tako toplo priznavanje simpatij ugodnemu narodnemu paru ni vsakomur všeč. Zelim, da se Juraničeva kmalu vrnejo v naš kraj.

Iz Črnomlja

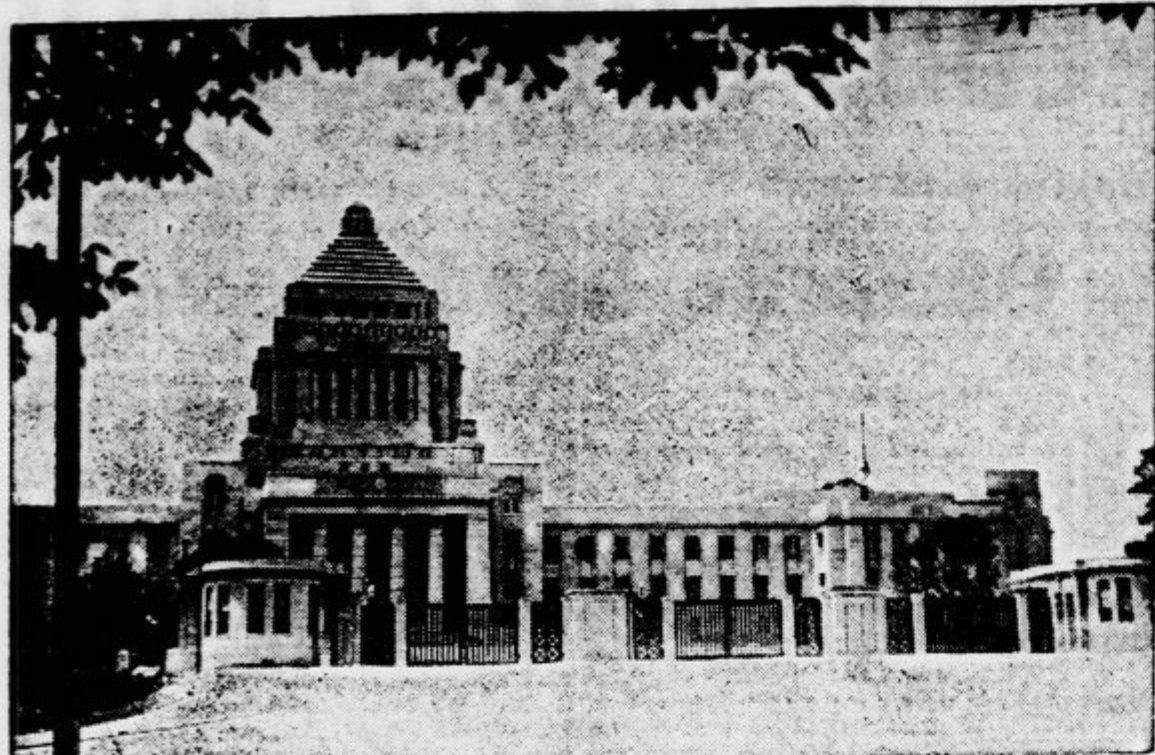
— Premiščen je bil iz Črnomlja v Ljubljano šolski nadzornik G. Anton Radinja. V službi je bil nad vse vester in marljiv ter je vse svoje sile posvečal napredku osnovnih šol v Beli krajini. Tih in skromen delavec je, zato pa odločen in odkrit značaj, nevpogljiv in dosleden. Njegovo bivanje in delovanje med nami nam bo ostalo v najlepšem spominu.

— Za občino Črnomelj mesto sta bili vloženi in potrjeni dve kandidatni listi. Nosilec ene liste je G. Peter Koren.

— »Samopomoč«, tako se imenuje najnovejša zadruga z. o. z. v Črnomlju. Cilj in svrha zadruga je v prvi vrsti medsebojno podpiranje članov. Število zadrugarjev je omejeno in se v zadrugo ne sprejme vsak. Zadruga redno posluje v svojih lastnih prostorih v Črnomlju.

— Vreme. Kakor povsod, tako je tudi pri nas v Beli krajini letošnje vreme izredno muhasto. Takoj za vročim poletjem je nastopila skoro zima brez prave jeseni.

Nova palača japonskega parlamenta

Osem let so Japonci gradili svoj novi parlament, v katerem se bodo sestali predstavniki japonskega ljudstva prvič letos 25. decembra

Uravnatežena prehrana

L. 2000. bodo ljudje živeli dvesto do tristo let...

Ameriški dietetik dr. William Howard Hay je dospel s svojo ženo na Holandsko in govoril, ki so vprašali elegantno vitko gošče, dali sledi dietnim predpisom svojega moža, so bili zelo presenečeni, ko jim je z nasmehom odgovorila: »Ne. Jem kar mi ugraja in le tu pa tam upoštevam načela svojega moža.«

Dr. Hay, ki je prietoval temu pogovoru, je napravil, kakor da ni slišal, pa je dodal: »Že leta 2000 bodo ljudje lahko dosegli povprečno starost 200 do 300 let. In če bo medicinski znanostnik nekoč uspel, da bodo ljudi pripravili do življenjskega načina, ki bo izboljšal boleznijo ter preprečil obrabo tkiva, ne vidim, zakaj bi morali ljudje sploh umirati. Ta čas živimo nemara še bolj napredno in nesamotno nego naši primitivni predniki, ki so zavijali toliko presne in krepke hrane, pa so se toliko gibali, da so smeli v zdravstvenem pogledu razmeroma boljši standard nego mi.

Danes razvijamo svoje sile enostransko, preobremenjujemo živčni sistem, živimo v stalnih razburjenjih, dajemo nekakšnim svojim organom preveč dela, drugim pre malo, in vsi ti kaotični ekscesi so v zvezi s popolnoma

napačnim načinom prehrane. Nisem prijatelj popularnih stradalnih kur in shujševalnih kur. Ješ prav za prav lahko vse, kar hočeš, samo ne smeš vsega po mili volji mešati. Jajca in slanina se n. pr. med seboj dobro skladajo, če pa dodamo kruh ali krompir, tedaj smo razbili ravnotežje in neugoda je tu. Meso in zelenjava se istotako skladata, toda krompir bi moral jesti samo v zvezi s sadjem ali nekakšnimi salatami. Kuhane salate spadajo sploh med največja barbarstva grla. Kdor se hoče seznaniti s fino hrano, naj se privadi grobe. Šele potem bo spoznal, da so vse prekuhanje in začimbe s težavo užito pripravljene jedi samo borni nadomestki za tiste, ki so nepridelane in po naravi okusne.

V ostalem je dejal sir William Arbuthnot Lane med svojim bivanjem v Zedinjenih državah, da je prepričan, da ne bo nikoli umrl za rakom, kajti s svojim načinom prehrane je udril svoje telo proti tej strašni bolezni. Prav tako moremo tudi mi vsi zavarovati svoje telo proti vsem boleznim, če svojo prehrano uravnatežimo in spremenimo dosežemo anarhijo prehrane v pameten način prehrane.

Pevsko-filmski zakon

Na magistratu v Katovicah sta prijavila sklenitev zakona v najkrajšem času tenorist Jan Kiepara in filmska igralka Marta Eggerthova (na sliki)

Kako spoznaš starost perutnine

MLADE gosi in rase imajo blede, mehke noge, plavalne mreže med prsti se dajo z lahkoto raztrgati, rožena koža zgornjega kluna lahko upogniti, zenice ne smejo biti globoke vdrti in jih mora obdajati bel obroč. Pri starih živalih so zenice rumene ali modre, noge temne in imajo trdno, debelo plavalno kožo.

Piščanci so vitkega telesa in imajo mehke kosti, prsni koš jim je lahko vtisniti, luskin na nogah so nežne in kremplji kratki ter mehki. Pri starih živalih so kremplji topi in obrabljeni, luskin na nogah trde in večnoma temne.

Mlada putka ima rdečkasto glavo in črno kožo na nogah, stara pa modrikasto glavo in rdečkaste noge, močne kremplje ter hrupave luskin.

Mlade golobe označujejo blede rožnate noge, ki so večnoma gosto oprejene, živali so tudi toleste in imajo mešnate prsi.

Mlade jerebice spoznaš po nežnih, citronovo rumenih nogah, ki so pri starejših živalih sive, pri zelo starih pa modro črne. Pri starih živalih so oči obdane tudi z rdečkasto kožo.

Ženska policija v Ameriki

Skrb za mladostnike, ženske in moralo

Newyorška ženska policija šteje 150 glav v starosti 20 do 35 let. Policistke prejema 2500 do 3000 dolarjev letne plače. Dane so jim posebne naloge, v njih področje spadajo posebno mladostniki in prestopki zoper moralo. Newyorška policija pazi vedno na to, da postopa proti mladostnim grešnikom s taktom. Nikoli ne odvzede takšnega mladega grešnika uniformiran policaj, temveč ga izroči vedno policistki. Prav tako ne odpeljejo mladostnika nikoli s policijskim avtom, temveč s taksijem, ki ga plača policistka.

Policistke so vedno drugače oblečene, tako da jih na zunaj ni takoj spoznati za takšne. Mladostnik na ta način ne pride takoj na slab glas, če mora v takšnem spremstvu na stražnico. Ženska policija se mora brigati tudi za ubega dekleta in za pomirjevalna pogajanja z družino, če takšno dekle dobe. Enostavna oddaja v iste razmere, ki jim je mlada oseba utekla, bi vendar ne zadostovala.

Druge veliko področje ženske policije je čuvanje javne morale. Tu ima kaj raznovrstne naloge: prežati za moškimi, ki nadlegujejo ženske v kinu, preiskovati ozadje oglasov, ki iščejo »služkinje«, a imajo le prečesto ves drugačen namen, boriti se proti zvodništvu, zapeljevanju žensk na cesti itd. Ni čudno, da so newyorški moški zelo previdni in da je treba precej ženske zapeljivosti, preden ga pripravi do poljuba. Nezaželen poljub te stane namreč najmanj 30 dolarjev.

Brzovlak zavozil v množico

Egiptskemu ministrskemu predsedniku Naha-paši, ki se je vračal s podpisovanja angleško-egiptske pogodbe iz Londona, so prirejali na povratku v Kairo na vseh postajah slavnostne sprejeme. Na postaji Touke, kjer se je bila zbrala isto tako velika množica, se je zgodila strašna nesreča. Med tem ko je množica čakala na vlak z ministrskim predsednikom, je privozil z druge strani neki brzovlak in zavozil naravnost v ljudi. Pri tem je bilo 12 oseb na mestu ubitih, veliko število pa ranjenih.

Nevarni

kopirni svinčniki

Pred nedavnim se je 12letna deklica nekje zbodla s kopirnim svinčnikom, ne da bi posvetila temu, kakor tudi ne njeni starši, kakšno pozornost. Čez dva dni pa je roka otekla, rana se je priadila, tako da so morali deklico zavoljo zastrupitve krvi spraviti v bolnišnico. Takšnih ran, pa naj se nam vidijo še tako nepomembne, torej ne sme mo omlačevati! Treba je takoj k zdravniku, da bi strup ne dobil časa razširiti se. Po zdravniških izjavah postanejo te rane lahko zelo nevarne, celo kosti in kit se loti strup in neredko je posledica trajna pohabitev.

Koncentracijska taborišča za navijalce cen

Poljski ministrski predsednik je postal podrejenim upravnim oblastim okoliščino, v kateri jih opozarja, da je zvišanje cen vsakdanjih potrebščin, ki ga je opazovati v zadnjem času v tej državi, popolnoma neupravičeno in škodljivo. Odredil je, naj nastopijo proti navijalcem cen z vso strogostjo. Udarijo jih naj z globami, zapiranjem trgovin in v posebno hudih primerih s tem, da jih spravijo v posebna koncentracijska taborišča. Ministrski predsednik je osebno inšpiciral živilski trg v Varšavi in osebno kaznoval več prodajalcev z globami.

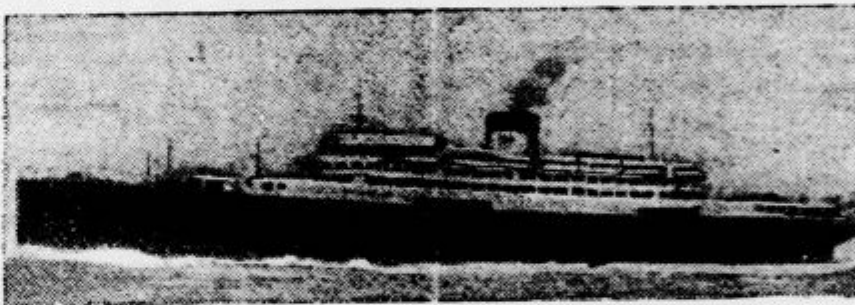
Maršalsko palico dobi

Poljska je ostala po smrti Pilsudskega brez maršala. Zdaj ga bo nasledil v tem činu vojaškega dostojanstvenika zaslužni inšpektor poljske vojske, general Rydz-Smigly, ki mu bo izročila maršalsko palico v prvi polovici novembra posebna vojaška delegacija.

Požar na „Vulcaniji“

Kratek stik povzročil ogenj — štiri žrtve

»Vulcania«, last tržaškega Lloydja

Kakor naknadno poročajo, je zahteval požar, ki je na odprtem morju izbruhnil na italijanskem motornem veleparniku »Vulcania«, štiri smrtno žrtve. Dva ladijska natkarnja sta umrla od strupenih plinov, ki sta jih vdihavala med gasilnim delom. Tretji član posadke je umrl v neki kopalni kabini šeto tako od strupenih plinov, ko je pomagal gasiti. Neki mož pa je kratko potem, ko so na ladji zvedeli za požar, od strahu skočil čez krov in utonil.

Vzrok požaru je bil kratek stik na ne-

kem bodniku strojnega oddelka. Čim so požar odkrili, je odredil kapitan brezizne klice na pomoč. Večina potnikov je planila v divjem strahu k rešilnim čolnom. Tam so jih pomirili častniki z izjavo, da bo posadka popolnoma zadostovala, da premaga ogenj. Ogenj so tudi v rešnici pogasili v eni uri, medtem pa se je ladja ustavila. V tem času so krožili nad parnikom trije vojni hidroplani, ki so odleteli šele potem, ko je kapitan sporočil, da je požar udušen. Stvarna škoda je priščno majhna. »Vulcania« je še isti dan nadaljevala svojo pot proti New Yorku.

Čudna rast

Skrivnostna bolezen turškega vojaka

V neko carigradsko vojaško bolnišnico so te dni oddali mladega vojaka, ki trpi za skrivnostno boleznijo. Moral je zapustiti vojaško službo, ker je postajal čedalje —

večji. Ko so ga potrdili, je meril 1,79 m v višino in vojaški zdravniki so ga proglasili za popolnoma normalnega in zdravega. Toda že po nekaj dneh vojaške službe se je začel daljšati. Vsak teden je zrastle za nekaj milimetrov, tako da meri danes že 1,95 m. Vse svoje tovariše v stotniji je tako presegel za glavo. Zanimivo pa je, da se pri tem nikakor ne počuti bolnega. Službo je opravljal kakor vedno in njegov tek je bil dober. Njegovi predstojniki pa so se seveda zelo čudili, ko je tako rasel in ker si polkovni zdravnik tega pojave ni znal razlagati, ga je poslal v Carigrad, da bi si tamkajšnje medicinske kapacitete delele z dolginom in njegovo rastjo sive lasi.

Lepotičenje v Turčiji prepovedano

Kdor misli, da si Turčija v svoji naklonjenosti do zapadne civilizacije nekritično osvaja vsako njeno početje, se zelo moti. V nekem pogledu postaja ta dežela popolnoma puritanska. Pred kratkim so licejskim prepovedali, da bi se smeje lepoticiti po mili volji. Sedaj pa je izdal prosvetni minister Safet Arikani zakon, ki prepoveduje ženskim učnim močem vsako rabo rdečila za ustnice in lica, pa celo puder. Prepovedani so jim tudi barvani nohti, nočna nakita in kratka oblačila.

Pocestni lov na vepra

Na cestah znanega poljskega romarskega kraja Censtohove se je pojavil te dni nenadno divji prešič. Splošnega lova, ki se je iz tega izcimil, so se udeležili tudi cestni delavci z lopatami in krampji. Živali pa niso mogli doteči. Končno jo je zvrnil strojnik cestnega valjarja s štirimi strelji iz samokrosa.

Nekdanji nasprotniki so se sprijezili

Londonski višji policijski inšpektor Jarvis, ki je šel te dni v pokoj, je priredil spominski večer na doživljaje iz svoje kariere in je ob tej priliki povabil na častno likerja tudi srušitelja, ki jih je pred 30 leti po službeni dolžnosti preganjal. Tu ga vidimo v družbi mrs. Petwick Lawrencejeve in mrs. Drummondove

Aristokrat in strežnica

Star madžarski grof omogočil svoji strežnici v bolezni, da se je mogla omožiti z zaročencem-zdravnikom

70letni madžarski veleposestnik grof Pavel Degenfeld je moral pred več leti na debreczinsko kliniko, kjer so mu v dveh letih precej izboljšali zdravje. Menil je, da je to predvsem zasluga požrtovalnega negovanja bolniške strežnice Ane Kepecseve, ki je bila na tej kliniki zaposlena. Vzel jo je na svoje posestvo Lorandhaza.

90letna grofova mati je mlado strežnico tudi rada videla. Ko sta mati in sin zvedela, da bi se strežnica in pomožni zdravnik debreczinske klinike dr. Alföldi rada poročila, pa tega ne moreta zaradi materialnih težav, sta sklenila, da bosta to poroko

omogočila z velikim darom. Darovala sta dekletu neko hišo v Debreczinu v vrednosti 300.000 pengöv, dalje še 60.000 pengöv v denarju in luksuzni avto. To je bil res velik dar, ki je omogočil, da sta se mogla mlada človeka te dni poročiti.

Novoporočena sta se v arto tudi že odpeljala na poročno potovanje. Strežnica je sirota, ki je iz svojih skromnih dohodkov podpirala tudi svojo sestro, bivajočo na francoskem. Njeni trije bratje, ki so v Debreczinu plavalni moštri, so prejeli od grofa v dar hišo, vredno 15.000 pengöv.

Novinarji na potu okoli sveta

Reporter Higgins je dobil nagrado 150 tisoč dolarjev

V New York se je vrnil prvi izmed trojice častnikov, ki so se pred kratkim podali na rekordno potovanje okrog zemlje, reporter Ekins Higgins. Za svoje potovanje je rabil samo z običajnim prometnim pripomočki le 18 dni, 11 ur in 13 minut, torej še manj, nego je bilo v njegovem programu. Mož se sedaj lahko ponaša s tem, da je najhitreje izmed vseh ljudi preromal našo premičnico.

Uporabljal je, kakor rečeno, samo prevozna sredstva, seveda zračna, ki redno obratujejo na vseh mogočih progah sveta. Potovanje je začel z zrakoplovom »Hindenburgom«. Odločilen je bil polet z ogromnim transpacifiškim potniškim hidroplanom »China Clipper«, ki je bil obenem odprtveni polet nove proge od Manile do San Franciska. Oba tekmeča mistra Higginsa, Leo Kiran in miss Hillgallerovala, isto tako častnikarja, sta se pa nekaj zamudila in sta šele 20. t. m. odletela iz Manile. Higgins, ki je prekosil svoje lastne račune, je dobil nagrado 150.000 dolarjev, s katerimi bo lahko še večkrat potoval okrog sveta, seveda mirneje nego prvič.

Utrinki z neba

V zalivih Fortune in Trinity na Novih Fundlandiji so pazovali te dni pravo točo meteorjev. Bilo je to ob isti popoldanski uri. Oba zaliva sta si več nego 150 km narazen.

Zastava nacionalne Španije

Španski nacionalisti so dali napraviti novo zastavo. Pet pušic simbolizira pet nekdanjih kraljestev, dvojni jarem pa združitev Španije v eno državo pod Ferdinandom in Izabelo

ANEKDOTA

Francoski državni predsednik je pred kratkim odlikoval 107 let staro go. Bombardonovo s križem častne legije. Častnikarji so jo vprašali, kateri režim ji je izmed vseh najbolj ugajal, saj jih je v svojem dolgem življenju preživela lep kup. Presenetljivi odgovor se je glasil: »Drugo cesarstvo«. Ko so jo vprašali, zakaj, je odvrnila: »Pod drugim cesarstvom sem učakala svojega prvega častila.«

VSAK DAN ENA

»Nu, kakšna bo moja slika?«
»Tako lepa, da se ne boste na nji niti spoznali.«
(College Humors)

Nemško-italijanski vojaški stik

Državni podtajnik v nemškem letalskem ministrstvu general Milch (na sliki v sredi) je te dni obiskal Italijo, kjer si je ogledal nekatere letalsko-tehnične naprave. Na letališču Littoria pri Rimu ga je sprejel šef italijanskega letalstva gen. Valle

Kulturni pregled

Spor za slovenski pravopis

Citateljem so v dobrem spominu pravopisne polemike, ki jih je ob koncu lanskega leta vzbudil »Slovenski pravopis« v izdaji Znanstvenega društva za humanistične vede. Kritikom tega, dotlej najboljše slovenskega pravopisa, in pravopisnega slovarja slovenskega jezika se je pridružil znani leksikograf dr. Joža Glonar, ki je pravkar zaključil svoj nad 500 strani leksikonskega formata obsegajoči »Slovar slovenskega jezika« (izdala Umetniška propaganda). Dr. Glonar je s svojim slovarjem prekosil obseg »Slovenskega pravopisa« in upošteval tudi nekatere njegove tehnične nedostatke. Toda v reševanju spornih vprašanj našega pravopisa si »Glonarjev« »Slovar slovenskega jezika« in tako zvani službeni »Slovenski pravopis« marsikje nasprotujeta. To, kar je po SP napaka, je v nekaterih primerih po SSJ dopustno, ali narobe.

Za nas, ki nam je jezik vsakdanji kruh, je načelna pravopisna neomotenost dokaj neprijetna, dasi je ne kaže jemati tragično. Naš književni jezik je sorazmerno mlad in so taki pojavi razumljivi. Sploh pa je napaka, če pozabljamo, da se jezik kot živ pojav ne da nikdar pretirano utesniti. Vse pravopisne in stilistične norme so prav za prav bolj nasipi zoper poplavo jezikovne anarhije, torej obrambni pripomočki, kakor pa svete in neizprosne resnice. Zato mirno čakajmo, da se naši jezikoslovci spoznamo o svojih spornih vprašanjih.

Dr. Glonar je zadnji zvezek svojega slovarja odprl s daljšim uvodom, ki je izšel tudi v ponatisku (Joža Glonar, Slovenski pravopis. V Ljubljani 1936. Založil avtor. 48 str. v 16.). Pravopisni komisiji Znanstvenega društva hudomušno posvečen uvod ni zagovor stališča, ki ga zavzema v spornih vprašanjih sestavljalec »Slovarja slovenskega jezika«, marveč je od začetka do konca polemika z avtorji SP in kritika njihovih vlog. Med drugim piše dr. Glonar: »SP je značilen pojav na poti do nekega ustaljenosti našega knjižnega jezika. Značilen namreč zato, ker svoje veljave in moči ne išče v preglednosti, enotnosti, predravilnosti tega, kar podaja, torej v svoji porabnosti, ampak v zunanjosti: v nekakem »uradnem« pritisku, ki ga naj vrši s pomočjo firme, ki stoji za njim, in osebe, ki to firmo zastopajo. Ta firma je Znanstveno društvo. Dr. Glonar sodi, da bi bilo koristnejše za pravopisni slovar, če bi gradivo odobrili ali vsaj prediskutirali strokovnjaki v »Slavističnem društvu«. Ne vemo sicer, ali ni tudi v »Slavističnem društvu« tistih šestnajst profesorjev — slavistov, ki so izpisovali gradivo za slovar, tako da bi bila vsa zadeva prav za prav prekladanje žepa v žep, vendar je naglica, s katero je nastajal SP, stvarila izkušnja za bodočnost. Dr. Glonar malce porogljivo nadaljuje: »V prvi vrsti bi bilo potrebno, da se prečitajo in v ta namen ekscipirajo zbrana dela članov »pravopisne komisije«, saj je evidentno, da se bodo ti člani tudi v svoji — popolnoma avtonomni! — praksi držali onih načel, ki jih sicer teoretično znanstveno izpovedujejo.«

Dalje graja dr. Glonar baje prečitno pomenjanje tujih predlog ter proglasitev »tradicije« in »splošne rabe« za glavno načelo. »Največja neumnost od vseh je lahko dana v jeziku pravilo, je izrečna deviza SP« — nadaljuje dr. Glonar. — »z njo pa je vse vprašanje sijajno dovedeno ad absurdum: poslednji potreben nikak SP (ali pa bo moral izhajati kot dnevnik!), nepotreben so na Brezniki in Kolariči, v slovenskih žolskih in domačih nalogah sploh ni več

napak (čujte srednješolci), lektorat ali celo proresuro slovenščine na ljubljanski univerzi pa bosta prevzela Frtavečev Gustelj in Ursa Plut.«

Po tej dovipni opazki dr. G. bi lahko posneli, da se spor med njim in sestavljaci SP vrti okrog vprašanj, koliko in kako naj jezikovne norme upoštevajo tradicijo in splošno rabo. Da dr. G. ni zoper tradicijo, priča že to, da graja pravopisno komisijo, ki ni začela že pri Trubarju in ni upoštevala ne Prešerna in Levstika in Jurčiča. Glede »splošne rabe« pa pravi na str. 41, da »slovenski tekst ni samo to, kar se bere ali lahko bere v šoli, med štirimi stenami učilnice, ampak tudi na pr. kak točnik, dnevnik, trgovski cenik itd. V glavnem pa dr. Glonar očita avtorjem SP s celo vrsto primerov, da premalo ali celo nepravilno tolmačijo tuje in manj znane domače besede, da se preveč naslanjajo na »Petersnik« (ki je po Glonarju samo velik kup, v katerem se skriva zrnje, ki ga je v ta namen treba šele izrešati), da si pri razlagi pomagajo z nemščino, ki pri nas ni več splošno znana; da posnemajo iz Petersnika sozvočnice, ki so »zvečne samo mitovrojenega deca in munificenčni spački«. Dalje graja dr. Glonar njihovo stališče glede privajanja in pisave tujih besed in se v sporu »socialist« ali »socialiste« zavzema za »socialista«, sploh za čim večje pravopisno podomežanje neobhodnih tujk, odklanja pa po SP upeljano prebijanje tujih osebnih in krajevnih imen ter tendenco po fonetični transkripciji nekaterih tujih pridevnikov (marsejski, versajski). Ostro graja dr. Glonar dopustne dublete v deklinaciji nekaterih moških samostalnikov, ki da so »koncesija najvulgarnemu uzusu« in navaja važne primere, v katerih nas SP pušča na cedilu. Bavi se tudi z akcentuacijskim sistemom, z rabo velikih črk in z razlozovanjem, ki se mu zdaj v SP po nepotrebnem komplacirano. Praktično pa v celoti sprejel njegovo zahtevo, da bodi naš pravopis »komeoden in splošno poraben instrument za piščo maso«, ne pa priročnik za strokovno šolane jezikoslovce. Dr. Glonar sklepa svoj uvod takole:

»Sestavljaci SP so pač že sami spoznali, da z njihovim delom vprašanje slovenskega pravopisa še davnino ni rešeno. Bilo je opravljeno s preveliko naglico, z nezadostnimi pripravami in s premalo skrbjo pri končni redakciji. Nejasnost in načelnih in premalo poznavanje tradicije našega »pravopisa« in sistema in tendence jezikovnega razvoja, ki se v njem razodevajo, v enaki meri premalo upoštevanje potreb naših piščih ljudi, je zakrivilo, da SP ni prinesel reda v naš pravopis in v pranje, ki so z njim v zvezi, ampak je nejasnost in zmedo šele povečal. Mnogi neupotrebnosti reči je površ zakrivila, da že s svojim obsegom več obeta, ko pa išočemu človeku v resnici dajejo.«

Tako avtor »Slovarja slovenskega jezika«. Spor za slovenski pravopis se potemtakem nadaljuje. Verjetno je, da bo krog SP reagiral na kritiko in polemiko dr. Glonarja. Sedaj, ko je njegov SSJ končan, bo poklicanim peresom omogočena presoja njegovega dela, njegove rešitve spornih vprašanj. Piščih in išočih slovenski človek pa bo stal še nadalje ježen pri dveh studenih. »Ali prav se piše...« no, glede kaše se več ne prepriamo, toda ali prav se piše »socialist« ali »socialiste«, »solnce« ali »sonce« itd.? Drobna vprašanja, majhni spori, a tudi v njih se odraža doba, zakaj niso li nazori o jeziku, o tradiciji itd. odbleski svetovnega nazora?

Zapiski

»Proteus«. Najnovejša (7.) številka edinega slovenskega časopisa za poljudno prirodznanstvo »Proteus« prinaša ilustriran članek geologa dr. Ivana Rakovca »Triglavske pogorje v ledeni dobi, ki ne bo zanimal samo prijateljev geologije, vede, skozi katero je kamenje spregovorilo o sivi davni minarveč tudi širsi svet planincev. Članek se končuje z ugotovitvijo, da prehaja današnja interglacialna (medledna) doba že v novo glacialno dobo. Dr. Ladislav Guzelj razpravlja o zanimivem problemu kemije, o tako zvani »težkih vodi« (deuterijev oksid). Prof. Leopold Andree se v ilustriranem članku bavi z jadralnim letalstvom in z njegovimi teoretičnimi in praktičnimi vprašanji. Članek tudi opozarja zlasti mladino na ogromen pomen letalstva v sodobnosti. Pod književnimi novostmi piše P. B. o spisu Scheinmizkega »Die Welt des Schalles« med drobnimi vestmi pa poroča prof. Breskvar o planetoidih, zlasti letos odkritem Anterosu, ki je Zemlji najbližji. Z. piše o Orobanchi Lasepitiu slieris Rent. v Iski. L. K. o našem Zoo in kulturi kumkanov. Zvezek zaključujejo pogovori s čitatelji. »Proteus« izdaja v redakciji prof. dr. Pavla Grosjla Prirodoslovno društvo v Ljubljani.

Univ. profesor Aleksander Makleov, Kriminalna sociologija in etika. Kot posebni odtis iz »Slovenskega pravopisa« je izšlo predavanje, ki ga je imel profesor ljubljanske pravne fakultete A. Makleov v Društvu za pravno filozofijo in sociologijo v Ljubljani. Predavanje oz. spis se bavi z obširnimi delom kriminalista in pravnega filozofa W. Sauerja »Kriminalsoziologie« podaja njegove nazore in izsledke ter ob koncu kritično razglablja nekatere Sauerjeve misli in zahteve, tičoč se kriminalne sociologije in etike. Razpravo prof. Makleova bo s pridom prečital ne le jurist, marveč tudi filozofsko razgledan čitatelj.

Češki roman o Matiji. Pisateljica Milena Nováková, ki je med drugim pisala roman o Masaryku, je pripravila za prako založbo »Cin« novi roman »Ted nebo nikdy« (Sedaj ali nikoli), ki obravnava v le-

iz češke književnosti. Najpomembnejše novosti, ki so jih prinesli prvi tedni jesenske sezone: Pri Borovem je izšla nova izpolnjena izdaja Čapkovičev prevodov iz moderne francoske poezije (Karel Capek, Francouzská poesie). Knjiga zaznamuje ne navaden uspeh: V necelih dveh mesecih so izšle že tri izdaje. Ista založba je izdala estetsko študijo Jana Mukarovskega »Estetická funkce, norma a hodnota jako sociální fakt« in zbirko poezij mladega moravskega lirika Ivana Jelínka »Nedělní procházka«. Pri Malantrichu je izšla obsežna zbirka feljtonov F. X. Salde »Časové i nadčasové«, dalje pesniška zbirka F. Halasa »Dokofané«, ki je dobila v letošnjem Melantrichovem natečaju prvo nagrado. — A. C. Nor, znan kot prijatelj slovenske literature in izza predavanja v Ljubljani, je objavil pri L. Mazáču svoj novi roman »Od stolu a lože«. — »Moravský legionář« v Brnu je izdal obsežno knjigo političnih spominov Jaroslava Budinskega »Morava za války«. — Evropski literarni klub v Pragi je izdal novi roman Emila Vachka »Nepřítel v krvi«, ki obravnava usodo nemškega emigranta. — O procvitu satirične poezije priča nova pesniška zbirka Jaroslava Seiferta »Zpíváno do rotačky«, ki jo je ilustriral Fr. Bidla. Je to nekaj satirični vodnik po današnjem umetniškem

in političnem življenju. — Založba Cin in Orbis v Prazi sta izdali knjigo »President Beneš ve fotografii«. — Moravsko pisateljsko kolo je izdalo zbirko epičnih pesmi Jaroslava Marcha »Rěc země« (z uvodom dr. R. Habrine) in drobno knjižico lirike Mirka Elpia »Vtřínac«. — V knjižnici Hlasy země, ki jo izdaja Novina v Pragi in ki je namenjena predvsem ruralističnim pripovednikom, je izšla zbirka pripovedne proze znanega literarnega teoretika in kritika J. V. Sedláka »Duha nad krajem« in roman Josefa Kondeláka »Pacholek Jordán«. O nekaterih izmed navedenih knjig objavi »Jutro« podrobnejše poročilo.

Priprave za stoletnico Puškinove smrti so v Rusiji zelo obsežne. Državna založba »Hudožestvennaja literatura« je napovedala skupno z leningradskim izdajatelstvom (Gossudarstvennoe izdatel'stvo) 53 izdaj Puškinovih knjig in knjig o Puškinu v nakladi 8 milijonov 180.000 izvodov; doslej je izšlo okrog 4 mil. izvodov. Za mladino izide letos okrog 30 raznih Puškinovih spisov v nakladi 100.000 izvodov. Založba »Sovjetskij pisatel'« pripravlja vrsto spisov o Puškinovem življenju in tvorbi. Najzanimivejši utegnejo biti študija V. Veresaveja in romana Jurija Tynjanova in I. Novikova, ki s sredstvi pesniške umetnosti prikazujejo Puškinovo osebnost.

S P O R T

O BSK, Hašku in Ljubljani

Prihodnjo nedeljo sta na sporedu samo dve ligaski tekmi. Termin je bil prvotno rezerviran za JNS, ki se je dolgo dogovarjal z Madžari za reprezentančno tekmo, pa pogajanja niso uspela. Tako je ostala prihodnja nedelja nezasedena; izkoristili so termin trije pari ligaskih klubov: Jugoslavija in Gradjanski bosta igrala v Zagrebu prvo finalno tekmo za jugo-eup, Ljubljana in Haška bosta v Ljubljani odigrala svojčas odloženo prvenstveno tekmo, BSK pa je uvidel, da mu s sarajevsko Slavijo mnogo bolj prija solo-partija, kot da bi delil izkupicek v dvojni prireditvi s parom BASK—Slavija Osijek; obe tekmi sta namreč na sporedu šele prihodnji termin, 8. novembra, pa se je BSK elegantno izognil neveselosti dvojne prireditve.

S tekmo Ljubljana—Haška bomo torej kompletirali stanje po petem kolu ligaskega prvenstva, BSK in sarajevska Slavija pa načenjata s svojim srečanjem že šesto kolo. Tako bomo imeli v prvenstvu že precej jasen, predvsem pa točen položaj. Če bi ne bili odložili tekme s Haškom in bi bilo naše moštvo, kar je verjetno, Haška tedaj zmagalo, ker je bil Hašk v začetku sezone izredno šibek, bi bili ves ta čas imeli v tablici borbo za prvo mesto med sarajevsko Slavijo in Ljubljano in bi bil vsakokratni količnik odločil o trenutni poziciji. Ljubljana bi se bila nahajala v neprijetnem položaju, da bi bila morala počasi ležti z vrha navzdol, kajti kdo naj bi si zamisljal možnost, da bi se naše moštvo trajno ohranilo v vrhu? Ta usoda čaka sedaj po vsej priliki sarajevsko Slavijo; v bitki z državnim prvakom, povrh še na njegovem igrišču, ne more imeti realnih šans na uspeh.

BSK se nahaja trenutno v odlični formi. To je pokazal v nedeljski tekmi proti Ljubljani. Igral je na »sigurno«, prav malo se meneč za lepoto igre; če ni šlo drugače, so dajali žoge neženirano v oči. Uvaževati je tudi treba, da je tik pred svojim ljubljanskim nastopom pustil Haško v Zagrebu obe piki, kar je bilo dovolj razloga, da se je potem v Ljubljani potrudil tudi preko običajne mere. Nobenega dvoma ni, da je moštvo državnega prvaka prišlo v Ljubljano s temeljito psihološko in tehnično pripravo, ker mu je šlo za mnogo; ni bilo v vprašanju samo državno prvenstvo, gre tudi za udeležbo v mitropa-cupu, kamor bo prihodnje leto po vsej priliki povabljen jugoslovanski državni prvak. V takih okoliščinah gotovo ni ostalo samo pri psihološki in tehnični pripravi moštva; moralo je zmagati za vsako ceno.

Zato je skoro nerazumljivo nerazpoloženo znatnega dela publike, ki je v nedeljo gledala tekmo, tem manj razumljivo, ker si moramo vendar priznati, da samemu vrhu jugoslovanskega nogometa vendar ne moremo biti kar tako čez noč kos. Treba bo še mnogo dela na terenu in v klubu, še mnogo sodelovanja širokega kroga članstva in prijateljev kluba, a ne v zadnji pri sodelovanju najširših plasti sportne publike s prizadevanji kluba, z njegovim vodstvom in s moštvom, predno bomo mogli z mirno vestjo reči: splavali smo, smo dobri med najboljšimi. Tudi BSK si ni čez noč priboril svoje sedanje pozicije, ki mu nese sloves preko kontinenta, tudi Gradjanski in vse te naše renomirane sportne firme si niso pridobile svojega slovesa z eno-samo sportno-politično potezo. Če hočemo naprej, in to hočemo, moramo pomniti predvsem eno: se bomo zmagovali, pa tudi poraženi bomo še. Dober sportnik, in tudi to hočemo biti, pa bo znal zmagovati brez pretiranega zmagoslavlja, kakor bo tudi znal prenesti poraz s primerno dozo duševnega ravnotežja, posebno če gre za tako srečanje, kot je bilo Ljubljana—BSK, v katerem je bil BSK za razred boljše moštvo.

To je bilo potrebno naglasiti po prvem porazu našega moštva in pred tekmo s Haškom.

Beseda o viteštvu v sportu

O junakah in simulantih, kadar gre za »fair play« na zelenem polju

Viteštvo v sportu je poglavje, o katerem bi se dala napisati cela knjiga. Viteški nasprotnik je odn. viteško misli o sportu oni, ki smatra tudi v najhujši borbi svojega tekmečca za tovarisa in si v tej borbi ne pomaga z nedovoljenimi sredstvi, temveč čuti v vsakem sporinemu boju le sprostost in veselje nad tem udejstvovanjem. Seveda se ta čustva pri vseh narodih ne dajo ukleniti v enake meje, ker bolj vročkravna plemena v sportnem boju mnogo lažje izgubijo zavest, da sportni nasprotnik ni samo njihov tekmeč, temveč pred vsem tudi tovariš v sportu. Toda za nas severnjake so te meje precej točne in nepremesljive.

Saj jih poznamo n. pr. one junake ali simulantke, ki se sredi vroče tekme ustavijo na igrišču, odsejajo z bolestinim obrazom do kapelana moštva, kažejo na porokodovano koleno ali nogo in jih takrat šele opazijo tudi tisoči gledalcev. Moštvo se mora postaviti drugače, invalid gre za statista na najmanj odgovorno mesto in vsi že obžalujejo, da je moralo moštvo izgubiti baš to dragoceno moč. Toda nancrnat pride žoga do njega; vsi mislijo, da bo le z nerodno kretnjo pokazal, da ne more do nje, ali pa jo bo čimprej — in še takrat z bolečino na licu — odprl najbližjemu soigralcu. Toda zdaj je ta junak spet dober: kakor sam Jesse Owens plane za žogo in zdaj je spet ves na delu, ta simulant, kajti zadoščeno je njegovi samozvesti in potrebi, da bi se uveljavil. Za nekaj minut je bilo tisoče oči uprtih vanj. Toda ta žalostni junak ni ravnal viteško in je še potegnil občinstvo; ki se odsmilne ne bo brigalo za nobenega, celo res porokodovanega igralca. Povrh tega pa je škodoval tudi moštvu, kajti gledalci dobro vedo, da imajo pred seboj nekaj simulantov in ta občutek ostane do konca nad vso prireditvijo.

V igri znanega angleškega ligaskega kluba Arsenal proti Brentfordu je mednarodni branilec Arsenalu Hapgood ustavil žogo z roko tik na črti v голу in tako preprečil nasprotnikov zgozdetek. Značilno, kako Angleži pojmujejo »fair play« v sportu, je, da je bila zaradi te Hapgoodove kretnje vsa sportna javnost razburjena in jo je smatrala za zelo nesportno. Diktirana enajstmilovka je sicer prinesla gol, toda Angleži so se zmerom vztrajali pri tem, da igralec vedoma ne sme kršiti pravil z vidnim namenom, da bi si tako zasigural nedovoljeno ugodnost.

Med kritiko v tej tekmi so Angleži sprožili tudi vprašanje, kaj bi bilo, če bi iz tisle enajstmilovke ne bilo gola. V tem primeru bi bil oni branilec napravil naprotnemu moštvo hudo krivico. Saj tudi Angleži razumejo in opravčujejo preslop-

ke proti pravilom, če jih igralec zagreši v naglici, podzvestno in ko misli le na igro, zato pa tembolj odločno obsoja vsakogar, ki to počenja vedoma. V Angliji gledalci n. pr. niso prav nič vajeni tega, da bi igralec, ki mu visoka žoga uide nad glavo, balasč z roko segel za njo. To je namerno kršenje pravil z edinim namenom, da se igra uslavi in zavzamejo igralci slabše stranke boljše mesta. Tako se dela tudi pri nas!

Sportnemu razpoloženju Angleža zelo ustreza tudi vloga, ki jo ima tamkaj nogometni sodnik. Kdor čita angleške liste, bo zamaš iskal v poročilih nogometnih tekem onega suboparnega konca, da je tekmo sodil X. Y., — dobro, objektivno, zadovoljivo in kar se vse da reči o sodniku, da je ustrezno vsem. V Angliji je sodnikovo delo samo po sebi umljivo in ga sploh nihče ne sme kritizirati. Treba je res že nenavadnega dogodka, da se v teh poročilih omeni tudi sodnik. Sodnikova avtoriteta je v Angliji nedotakljiva, kajti baš on je sestavni del onega »fair play«, ki preveča vse sportno življenje Angležev. Igralci in gledalci so tako disciplinirani, da marsikdaj molče pristanejo na še tako zgrešeno sodnikovo odločitev. V teh razmerah so seveda angleški sodniki zrasli v močnejše gospode, ki so na zelenem polju precej velkopotezni. Čeprav tudi njim včasih spodrsne!

Službeno iz S. O. pri LNP. Delegirajo se k tekam dne 25. t. m. Ljubljana—Haška stranska Sketeli, Erlich, predkna Stiglic, Reka—Amater Pečar, Korotan—Slovan Kuršar, Hermes—Olimp Hobaher, Atletiki—Rapid Lukežič (spor.), Zeleničar—Čakovce Mrdjen, Maribor—Celje Schneller (spor.), Svoboda—Moste Vidic, Mladika—Slavija Kos, Jadrani—Mars Sketeli, Korotan—Grafika Dolinar, Zalog—Menceš Ramovš, Lendava—Drava Turk, Pluj—Gradjanski Konič, Kovinar—Savica Jordan, Radovljica—Gorenje Straus, Retje—Sloga Božič (spor.), Trbovlje Dask Dorčec (spor.), Slovan jun.—Mladika jun. Škerlj, Svoboda jun.—Ljubljana jun. ing. Jesih, Korotan jun.—Hennes jun. Mandić, Maribor jun.—Rapid jun. Klippstaeter. — Planarni sestanek ljubljanskih sodnikov bo v ponedeljek, dne 26. t. m. ob pol 20 pri Slamiču.

Zbor lahkoatletskih sodnikov JLAS. Na lahkoatletski miting ZSK Hennesa, ki bo jutri ob 17. in v nedeljo ob 10. na igrišču ASK Primorja, se odzija tale sodniški zbor: vrhovni sodnik: Windisch, voditelj tekmovalcev: Bradač, starter: Luin, sodniki in časomerilci: Gorjanc, Vidic, Slamič, dr. Kuhež, Kos, Trtnik, Kalan, Cuderman, Premrl, Stropnik. — Imenovanj morajo biti vsakokrat pol ure pred pričetkom

na igrišču. — V ponedeljek 26. t. m. ob 20. seja odbora v restavraciji Slamič. — LZSP. (Službeno). Drevi ob 20. v damski sobi kavarne Emona seja upravnega odbora, pol ure prej seja tehnične odbora. — Prolimo vsi sigurno in točno!

Tečaj za smuško telovadbo priredi tudi letos Slovensko planinsko društvo od 1. novembra dalje vsak petek od 19. dalje v telovadnici II. dr. realne gimnazije na Poljanski cesti. Prve telovadne vaje bodo v petek dne 6. novembra t. l. Prijave sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 41.

SK Mars. Drevi ob 19. sestanek vseh nogometašev v gostini Bauer, Vabljeni so tudi odborniki. Varno!

SK Svoboda. Danes ob 14. dalje obvezan trening. Ob 18.30 članski sestanek. nato seja odbora. I. moštvo naj bo v nedeljo ob 8.30 na igrišču Reke, juniorji pa ob 9.30 na Slovanu.

SK Zalog. V nedeljo ob 15. prvenstvena tekma z »Mengšem« v jun. predtekmo ob 13.30. Igralci naj bodo pol ure pred pričetkom na našem igrišču. V soboto ob 20. članski sestanek pri »Zimovcu« (Torniču). Ev. zadržke javiti na sestanku.

Atletik. Rapid. V nedeljo 25. t. m. ob 15. bo na igrišču pri »Skalni kleti« v Celju podsvetna zanimiva prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in mariborskimi Rapidom.

Iz Julijske Krajine

Poslednji ukrepi vlade glede cen živilom in drugim potrebščinam so povzročili, da je v zadnjih dneh ne le po mestih, marveč tudi po deželi silno naraslo število trgovin, ki so jih morali zapreti za nekaj dni zaradi prekrškov oredb interindividualnih odborov, ki so svoje nadzorstvo nad trgovino na drobno zelo poostriili. Tako so na ta način kaznovali tudi štirje trgovci v Gorici, med njimi Josipa Valentiniča in Angele Kušičev, nadalje trgovca Spangera v Trstu ter Franceca Antiča in Katarino Kendovo v Selu pri Kobariidu. Štirje izmed njih, ki so bili vpisani v fašistično stranko, bodo bržkone izključeni iz nje.

Zavod »Fabio Filiz« v Pazinu je prejel od Mussolinija 150.000 lir podpore. S tem denarjem nameravajo odkupiti od pazniškega dobrodelnega društva poslopje nekdanjega hrvaškega konvikta, ki je leta 1927 pripadlo po nekem krajevem odloku omenjenemu zavodu. Italijanski internat »Fabio Filiz« je bil ustanovljen l. 1920. Sedaj se bo preselil v hrvaški konvikt, ki je bil zgrajen s prispevki istrskih Hrvatov že davno pred svetovno vojno.

Društvo »Dante Alighieri« bo tudi letos ob obletnici fašistovskega pohoda na Rim razdelilo 411 nagrad po 100 lir učenec osnovnih šol v Julijski Krajini in Ponižju, ki so pokazali najboljše uspehe v učenju italijanščine.

Elektrifikacija železnice v Julijski Krajini, ki je obsegala progo Trst—Gorica—Trst—Postojna in St. Peter na Krasi—Reka je izvršena in svečana otvoritev obeh poslednjih bo vršila konec tega meseca, čeprav na njih že tri odnošna dva meseca vozijo elektrificirani stroji. Stroški za elektrifikacijo so znašali 35 milijonov Br. Tok dobavlja Jadranska električna družba, ki si je na Opčinah pri Trstu, v Redipingu, St. Petru na Krasi in Matuljah pri Opčinah zgradila tudi posebne priključne centrale.

V Ajdovščini je bil odstavljen došednji tajnik krajevnega fašistične organizacije »Gino«. Za komisarja organizacije je bil imenovan Josip Oliveri.

Rudniška nesreča. V nekem rovu Krpanškega premogovnika se je pred dnevi znova pripetila huda nesreča. Nenadno je eksplodiral treskavi plin, ki je povzročil, da so se zrušili veliki skladi premoga in kamenja, na skupino delavcev. Iz še nedognanih razlogov je bila rudarjem usoda — razmeroma mila. Glede na obseg udara in nevarnost eksplozije metana je bilo sodeči, da bo večina izmed delavcev ubita. Skladi premoga so do smrti pobili 29letnega Ivana Mohoroviča. Ostali so bili težje in lažje ranjeni.

V Pulji je v tragičnih okoliščinah umrla 35letna Amalija Kerjatič. Zena je bila zelo rečna in je stanovala v neki mali izbiči na podstrežju neke zapuščen hiše. Da bi se ogreela, si je v veliki ponvi z oglijem pripravila ogenj in legla v posteljo. Drugo jutro so jo našli ljudje mrtvo. Nesrečna žena se je zadušila. Vsa izba je bila še zmerom polna oglikovega monoksidnega.

Radio

Točne sporede vseh domačih in inozemskih oddajnih postaj na kratkih, normalnih in dolgih valovih najdete v ilustrirani tedenski reviji za radio gledalce, film »Naš val«. Mesečna naročnina Din 12. Zahtevajte brezplačno in brezplačno na ogled en izvod. Uprava: Ljubljana, Knaflijeva—ulica 5.

Petek, 23. oktobra

Ljubljana 11: Solska ura; Od modela do kipa (g. Niko Pirnat). — 12: Odmevi iz naših krajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13.15: Vesel opoldanski koncert (Radio orkester). — 14: Vreme, borza. — 18: Zenska ura: Kako naj bi se spremenila zakonodaja v prid žene (ga. dr. Donata Capuder). — 18.20: A. Roussel; Pajkova pojedina (plošče). — 18.40: Narodnost — podlaga duhovne kulture (g. Elbin Boje). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura; Pomen zgodovine v življenju poedincev (dr. Albert Bazala iz Beograda). — 19.50: 10 minut zabave: Komarji — humoreska (g. V. Bitenc). — 20: Skladbe in priredbe Josipa Rahe-Rajhenčiča, igra Radio orkester). — 21.15: Ruski seketel. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Knečki trio igra na ploščah. — 22.30: Angleške plošče.

Beograd 17.20: Pevski koncert. — 18.10: Orkestralna glasba. — 20: Koncert vojaške godbe in petje. — 22.20: Narodne pesni. — Zagreb 17.15: Lahka godba. — 20: Koncert zagrebških madrigalistov. — 21: Violinske in klavirske skladbe. — 22.20: Ples. — Praga 19.20: Koncert češke glasbe. — 20.20: Zvočna igra. — 22.15: Lahka glasba na ploščah. — Varšava 19.20: Pesmi in operna glasba. — 20: Angleški koncert. — 21: Plošče. — 22: Komorna glasba. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16.05: Lahka glasba na ploščah. — 17.30: Koncertna ura. — 19.25: Violinski koncert. — 20.05: Stairski večer. — 21.30: Brucknerjeva glasba. — 22.25: Barška muzika. — 23.35: Plesni orkester. — Berlin 19.20: Pevci na ploščah. — 22.10: Mesanogelje. — 23.30: Prenos iz Stuttgarta. — Stuttgart 19.45: Koncert orkestra. — 20.40: Veseloliga. — 22.20: Recitacije in petje. — 23.30: Prenos iz Stuttgarta. — Stuttgart 19.20: Narodne pesmi. — 20.10: Kakor

A. Poltzer:

Pot brez cilja

Roman

Ko sem prišla mimo kabine številka pet, sem slišala iz nje razburjene glasove. Presenečena sem bila, zakaj v enem izmed njih sem spoznala glaso gospoda Lawrencea...

»Zakaj vas je to presenetilo?« ji je segel komisar v besedo.

»Zato, ker sem vedela, da sta se gospod Lawrence in gospod Weindal šele nedavno tega hudo sporekla. Bila sem torej presenečena, ker je bil zdaj gospod Lawrence v kabini gospoda Weindala.«

»In tako ste obstali in vlekli na uho?«

Gospa Wilsonova je užaljeno pogledala francoskega komisarja. Z visokostjo je dejala: »Ni moja navada, da bi prisluškovala pred vrati.«

»Prav, prav, madame, mislil sem le, da ste mogli slišati, kaj sta govorila ta dva v kabini,« jo je potolažil komisar.

Strežajka je pomirjena nadaljevala: »Ker je bil pogovor v kabini zelo glasen in ker težka zamažena zavesa ni bila potegnjena čez vrata, sem razločno slišala nekatere besede. Tisti, ki je pravkar govoril, je bil gospod Weindal. Rekel je: »Eden izmed naju dveh je odveč!«

Hotel sem vzrožiti, a komisar me je prehitel:

»Ali je izrekel te besede z grozečim poudarkom?«

»S kakšnim pa!«

Zdaj se nisem mogel več krotiti. »To je pa res smešno! Besede, ki strežajka pravi, da jih je slišala iz mojih ust, je izrekel gospod Lawrence!«

Ogorčeno me je predrla z očmi.

»Vsak trenutek lahko prišedem, da ste vi tako zaklicali!« je bojevitno vzkliknila.

Komisar se je obrnil h kapitanu. »Ali je bil morda glas gospoda Lawrencea podoben glasu gospoda Weindala?«

Irec je zmaial z glavo. »Gospod Lawrence je imel globok in hrupav glas. Izključeno se mi zdi, da bi se bil mogel kdorkoli zmotiti v tem oziru...«

»Hvala,« je rekel komisar. Nato se je obrnil k meni: »Nu, gospod Weindal, ali priznate, da ste izrekli besede: »Eden izmed naju dveh je odveč?«

»Že sem se hotel srdito upreti, ko me je izpreletel spomin. Prosim, vprašajte strežajko, katere besede so sledile vzkliku, ki ga navajala...« sem rekel.

Komisar je pogledal gospo Wilsonovo.

Ta je odvrnila: »Ker nimam navade, da bi prisluškovala pred tujiimi vrati, sem se podvzvala dalje. Ko sem prišla drugič mimo kabine, je bilo vse tiho...«

»Skoda, da je slišala gospa Wilsonova samo vzklik. Eden izmed naju je odveč in ne tudi nadaljevanja,« sem rekel. »Ves stavek je bil namreč tale: »Eden izmed naju je odveč — vsaj v tem prostoru!« S tem sem hotel Lawrenceu namigniti, da njegova navzočnost v moji kabini ni zaželena.«

Komisar je bil videti globoko zamišljen. a mahoma je vprašal:

»Ali ste izrekli te besede že po strelu?«

Oddahnil sem se.

To, da je bila strežajka nekaj minut po strelu še slišala Lawrenceov glas, je pomenilo mojo rešitev.

»Seveda potem!« sem vzkliknil.

Ali ste tudi vi slišali strel?« se je komisar obrnil k ženski.

Ta ni bila ničesar slišala.

Niti se ni mogla točno spomniti, kdaj je bila v jedilni shrambi.

Komisar jo je zdaj poslal k Milici, ki je kakor sem zdaj zvedel, bolna ležala v postelji; naj vpraša, ali ga more Milca še enkrat sprejeti.

Strežajka se je kmalu vrnila, in takoj nato sta s komisarjem zapustila salon.

Čez nekaj minut sta spet prišla. Po komisarjevem obrazu sem videl, da je moral dobiti nikalen odgovor. Čeprav je bila Milčina kabina precej daleč od moje in na drugi strani ladje, je bilo vendar čudno, da nista bili ne ona ne strežajka slišali strela.

Ali je Milca vedela, koliko je pomenil zame odgovor na komisarjevo vprašanje?

V mojo nesrečo ni bila strežajka, ki je šla po vodo z ledom, srečala nikogar izmed posadke. Torej ni bilo moči dokazati, da je bila gospa Wilsonova slišala tiste besede v moji kabini že po streu.

Moje edino upanje je bilo zdaj, da na dem v kabini luknjo, ki jo je bila napravila svinčenka. Z redarji vred sem jo šel iskat. Vsa četvorica je

jela po načrtu pregledovati stene in opravo. Da vzlic vestnemu iskanju miso mogli izslediti svinčenko, je bilo res uganka.

Lepo reč sem si nakopal. V mislih sem preklinjal maharadževe zaklade. Ti dragulji so bili očitno prekleli. Maharadžu so jih bili uropali. Williamsova in Lawrenceova smrt sta bili nedvomno v zvezi z zakladom, in meni je bil takisto prinesel nesrečo.

Redarji so bili že nehali iskati. Najbrže sploh niso več verjeli v izgubljeno svinčenko. Vedel sem, kaj je moralo zdaj priti: poziv, naj se vkrcam v redarstveni čoln, ki je čakal ob ladji.

Tedaj je komisar kakor mimogrede vprašal: »Gospod Lawrence je torej vzel pištolo s seboj, ko je odšel iz vaše kabine?«

»Da, s seboj jo je vzel,« sem odvrnil, zakaj mislil sem na rutico, ki sem jo bil našel.

To je bila edina neresnica v moji izpovedbi, in prav iz nje so mi kasneje skušali splesti zanko.

Ko sem stopil na sirska tla, sem bil jetnik francoske policije.

16. poglavje

Na svetu se ne manjka prijetnih krajev, kakor so celice sodniških zaporov v Beirutu. Živa duša se ni zmenila zame, to je živa duša razen »šefa«, paznika, ki mi je po nekakrjart na dan prihajal pred oči. Zdaj je bil robot, zdaj dobrodušen, kakršne volje je pač bil — in ta volja je bila zmerom odvisna od razpoloženja njegove žene in od množine rdečega vina, ki ga je bil popil.

KJER NAJDETE STALNO ZALOGO OD DEKLISKIH DO NAJVEČJH DAMSKIH VELIKOSTI V RAZLIČNIH MODELIH.

KONFEKCIJA PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ — OD PAULINA —

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo orl, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in žentive se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne priagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite Din 3.— v znamkah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpslati v pismo obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana št. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljeti na: Oglasni oddelak »Jutra«, Ljubljana.

Službodob

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dobro vezalko

za umetne mirne vence, nagrobne vence itd. sprejme takoj Rado Prograd, Podlatac, Nj. p. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Krojaškega pomočnika

za veliko delo, sprejme A. Legat Jesenice, 25229-1.

Spreten prodajalec

zmožen slovenskega in nemškega jezika, dobi za mesenice s 1. novembrom t. l. v kolonijalni in specialni trgovini. Ponudbe naj se neslovi na podruž. Jutra v Celju pod značko: »Večja trgovina.« 25232-1.

Pekovski pomočnik

mlad, ki bi raznašal tudi kruh, dobi takoj mesto, Pekarna Goleš, Novo mesto, 25233-1.

Mlajši vpokojevec

verziran v davčnih zadevah za blagajnika in hitrega upravitelja, dobi mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Davčni izvedenec.« 25240-1.

2 čevljarska pomočnika

za boljša dela sprejmem v stalno namestitev, Medveč Ivan, Nevle 19, Kamnik, 25244-1.

Zensko iz dežele

sprejemem v pisarno. Prednost nemščini. 2 meseca samo oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zenska iz dežele.« 25255-1.

Službe išče

Vrsta beseda 50 par; davka 3 Din za dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Trg. pomočnica

mlajša, pridna, poštena, želi mesto kjerkoli do 1700. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prilajna in delovna.« 25246-2.

G. Th. Rothman:

Gospod Kozamurnik gre na letovanje

Gospod Kozamurnik je obnemel. Kaj takega! Siepar! — »Protestiram!« je vzkliknil. Toda poveljnik je prebral opis nevarne sleparske dvojice, ki jo je bilo treba zapreti: »Precej zajetna, obraz ne navadno drzen, prostaski itd.; da, da, vse se ujema!« je končal. »To nisem jaz! To nisem jaz!« je v obupu kričal gospod Kozamurnik.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Pouk

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Instruktorja

za višje razrede gimnazije, z vsa oskrbo in stanovanjem v hili, sprejme Elza Sever, Ljubljana, Gosp. svetstva cesta 5. 25235-4.

Nemški otroški vrtec

Iz vsake delavnice od 9—12 učna 200 Din mesečno. Naslov v vseh posl. Jutra, 25244-4.

Prodaj

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nagrobna svetiljka

novija, lepa, napredna, Sv. Petra c. 18. 25239-6.

Živali

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Francoske buldoge

čisto pasme, krasne ekspl. z rodnostjo, prvo vrstnega pokolenja, dobro vzgojene, snažne, prodaj pozvalem po vr. Subotica, Poštni preloz 124. 25250-27.

Stroji

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Žage!

Kupim dobrohoten, rabljen polnolastni 65—80 cm s priborom in lokom. vzgojene, snažne, prodaj pozvalem po vr. Subotica, Poštni preloz 124. 25250-27.

Med mestom in deželo

posreduje Jutrov mali oglasnik

Stanovanje

manjše, 2 sobi, kabinet vse prilike oddam po ceni v novi vili. Starostova 26. Trnovo. 25237-21.

Trisob. stanovanje

prilike, vrt, oddam za november za Din 600. mesečno. Prednost, veselje do vrta. Rožna dolina, cesta 18/7. Dve minuti do tram. 25238-21.

4-5 sob. stanovanje

oddam v vili ob centru. Naslov v vseh posl. Jutra, 25239-31.

Sobo odda

Dijaku — dijakinji solitnemu oddam hrano v lepi mirni solnjeni veliki kuhinji za 120.— v vili takoj ali pozneje. Cesta 4. št. 28. Rožna dolina Pavla Košmač. 25234-23.

Prazno sobo

vsopoti glavne poste oddam za samca, oit ota za pisarno. Naslov v vseh posl. Jutra, 25238-31.

Razno

Hubertus nepremočljiv za vsakega Din 250.— in vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri

PRESKER-JU,

Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Telef. 2059

Suha drva, premog, karbopakete dobite pri

I. POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5.

Informacije

V oglasnem oddelku »Jutra« naj dvignejo:

Advokat 100, Brez hrane, Blondinka, 6 Din na uro, Dunajčanka, Dira, Decimalka, Dobi službo, Dober in soliden, Frizerka, Gotovinu ali dobre knjižice, Hvala, Iskran prijatelj, Izredna prilika, Jese, Kapital, Komfortno, Lokomobila, Mirna stranka, Misterij življenja, Marija, Marjica, 1936, Netarske, Najnost, Nekaj gotovine, Najno potrebna, Nemec, Nakupovalce, Najno, Otroško, Ohoma prav 15. Oktober 117. Prima referenc, Plača in procenti, Postenost, Prometna, Pošte na natekavica, Premo, Razno pohištvo, Rezervar, Resno, Srečen dom, Stavba, Simpatična gostilničarka, Stanovanje v Ljubljani, Starina, Staraja, Stanovanje dveh sob, Solidna hišica, Samo resno, Trgovce, Ugodna lega, Ugodni pogoj, Vesten ukasant, V bolice samostojen, Vrnje, Vinska trgovina, Zelo skrbna, Za gotovino, Zmožen vsake konkurence.

Knjižice

Mestne hranilnice Ljubljanske kupim do Din. 20.000. Ponudbe na: Peternel. Gosposka 12. prilike. 25235-16.

V najem

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pekarno

soem v našem kje na Star. posl. Jutra, 25245-17.

Lokali

Hotel ali pension ali hišo za to prikladno ali v am na naem v gorovju nad 500 m. Ponudbe v nemškem jeziku na ogl. odd. Jutra pod »Hotele.« 25241-29.

Stanovanje

Beseda 1 Din, davka 3 Din za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

KLJUČAVNIČARJI

OBISICITE RAZSTAVO DELAVNISKIH STROJEV NA Z. Z. Ugodni plačilni pogoji. Tehnična poslovalnica N. Kulberg, Zagreb.

GROBOVŠEK JERNEJ

STROJEVODJA DRZ. ZEL. V POKOJU po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto 24. X. 1936, ob 9. uri zjutraj na pokopališče sv. Antona. OTOČE, dne 22. oktobra 1936.

FANI roj. MLINAR, žena;

BERTA, hči; IVAN, CIRIL, sinova.

MARTIN CILENŠEK

profesor v p., pisatelj in posestnik K večnemu počitku ga bomo spremlili na njegov 89. rojstni dan, dne 23. oktobra 1936, ob pol 15. uri iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Subotica, Uroševac.

žalujoče rodbine:

Prof. JOŠT, KADENKA, kapet. CELEGIN.

Modno blago
za damke oblike in plače. SVILA IN VSE DRUGO BLAGO.
Velika izbira, nizke cene!
R. MIKLAUC
LJUBLJANA
Lingarova ul. — Medar.
sta ul. — Pred Skofjo

Gostilna HVAR
Vsaki petek morske ribe po izbori.
— Prima Hvarska in vsika vina —
Vsaki čas gorka in mrzla jedila
TOČNA POSTREZBA
Se priporoča
SOMALUK MARKO, Poljanska c. 11

»VAŠE ZDRAVJE ZAHTEVA«
„OLLA“
GUM.?

KLEPARJI
KLJUČAVNIČARJI
MIZARJI!
OBISICITE RAZSTAVO DELAVNISKIH STROJEV NA Z. Z. Ugodni plačilni pogoji. Tehnična poslovalnica N. Kulberg, Zagreb.

GROBOVŠEK JERNEJ
STROJEVODJA DRZ. ZEL. V POKOJU po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto 24. X. 1936, ob 9. uri zjutraj na pokopališče sv. Antona. OTOČE, dne 22. oktobra 1936.

FANI roj. MLINAR, žena;

BERTA, hči; IVAN, CIRIL, sinova.

MARTIN CILENŠEK

profesor v p., pisatelj in posestnik K večnemu počitku ga bomo spremlili na njegov 89. rojstni dan, dne 23. oktobra 1936, ob pol 15. uri iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Subotica, Uroševac.

žalujoče rodbine:

Prof. JOŠT, KADENKA, kapet. CELEGIN.

Umrli je po kratkem trpljenju naš ljubljani dobri

očka, tast, ded in praded, gospod

MARTIN CILENŠEK

profesor v p., pisatelj in posestnik K večnemu počitku ga bomo spremlili na njegov 89. rojstni dan, dne 23. oktobra 1936, ob pol 15. uri iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Subotica, Uroševac.

žalujoče rodbine:

Prof. JOŠT, KADENKA, kapet. CELEGIN.

Vestnik ZKD

V Pariz!

Na zadnji širši seji propagandnega odseka Zveze kulturnih društev, ki so se je udeležili tudi načelniki okrožnih odborov, je bila iznešena zamisel, da organizira ZKD v letu 1937 skupinski izlet na svetovno razstavo v Parizu. Tako se bo mnogim našim ljudem odprla pot v najzanimivejše vlemesto in na čudesa te monumentalne razstave, ki bi se ji sicer morali odpovedati. Kajti čeprav presega takšno potovanje sredstva marsikaterega posameznika, se v skupni režiji tolikanj poceni, da postane dostopno tudi malemu človeku.

Centralni odbor je na svoji seji to idejo takoj osvojil in poveril poseben odbor z organiziranjem tega izleta. Izvoljeni odbor je že prido na delu in ima danes že skoraj popolnoma izdelan načrt, ki ga bo v najkrajšem času objavil v našem časopisu. Za sedaj lahko povemo že to, da je zamišljen več skupinskih izletov v skupinah največ po sto ljudi, ki se bodo vršili v mesecih juniju, juliju, avgustu in eventualno tudi v septembru. Izlet bo trajal približno 10 do 12 dni in stroški na osebo predvidoma ne bodo presegali zneska 2300 Din.

Vse, ki se zanimajo za to akcijo ZKD, prosimo, da po možnosti javijo že sedaj — seveda brezplačno — svoje ime in naslov, da jim zamore ZKD poslati potrebne propekte.

Delovni načrti naših društev

Vsako društvo si mora že ob začetku delovnega leta — to se začne običajno v jeseni — izdelati točen in podoben načrt. Vemo, da imamo mnogo marljivih in vzornih edinic, ki so to že zdavnaj napravile. Vendar naj bo v pobudo nekaterim mlajšim in manj izkušenim edinicom danes nekaj praktičnih nasvetov. Ta razprava je namenjena le prvemu delu društvene sezone, po danih navodilih pa bo lahko vsakdo tu sprotne nasvete popravil, za svoje razmere priroil, pa seveda lahko še tudi obogatil in izboljšal.

Vodilni društveni funkcionarji se najzbe-ro k posvetu s koledarjem v roki. Najpreje naj izborejo zgodovinsko važne dneve, kakor tudi take, ki imajo v domačem dru